Published and distributed under permit No. 208 authorized by the Act of Oct. 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. By order of the president, A. S. Burleson, Postmaster General.

If undeliverable return to:
"GLASILO K. S. K. JEDNOTE"
1951 W. 22nd Place,
CHICAGO, ILL.
Return Postage Guaranteed.

The largest Slovenian Weekly in the United States of America.

Issued every Wednesday

Subcription price:
For members, yearly . $0.96
For nonmembers $2.00
Foreign Countries $3.00

Telephone: Canal 2487

GLASILO K. S. K. JEDNOTE

DELO — OFFICIAL ORGAN — IZOBRAZBA

OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION

Entered as Second-Class Matter January 18, 1915, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of August 24, 1912.

Največji slovenski tednik v Združenih državah.

Izhaja vsako sredo.

Naročnina:
Za člane, na leto $0.96
Za nečlane $2.00
Za inozemstvo $3.00

NASLOV
uredništva in upravništva:
1951 W. 22nd Place,
Chicago, Ill.

Telefon: Canal 2487

ACCEPTANCE FOR MAILING AT SPECIAL RATE OF POSTAGE PROVIDED FOR IN SECTION 1103, ACT OF OCTOBER 3, 1917, AUTHORIZED ON JUNE 22, 1918.

No. 39.—Štev. 39. Chicago, Ill., 29. septembra (September), 1920. Leto VI. Volume VI.

Razne vesti.

XI. redna konvencija J. S. K. J. zaključena.

Po devetdnevnem zasedanju (od 13. — 19. in od 20. — 22. septembra) je bila danes teden XI. redna konvencija J. S. K. J., vršeča se v našem mestu, zaključena.

Koncem prvega tedna so bile na dnevnem redu razne važne zadeve in točke v svrho preureditve pravil in bodočega poslovanja Jednote. Med drugim se je določilo, da novo pristopli člani ne bodo plačevali rezervne doklade v svrho solventnosti. Pri glasovanju za premembo imeno označene organizacije na "Jugoslovanska Podporna Jednota", je ta predlog propadel; ostane torej še staro ime J. S. K. J. Izplačevanje bolniške podpore in podpore za onemogle se je zdatno izboljšalo. Glede združenja J. S. K. J. in S. N. P. J. je bila sestavljena in sprejeta nova, predelana pogodba z raznimi popravki in pridržki; težko pa, da bo to pogodbo izvanredna konvencija S. N. P. J. dne 11. okt. t. l. sprejela. Od 18. do 21. sept. se je vršilo čitanje pravil s popravki in dostavki, tako tudi točka glede plače in nagrad gl. uradnikom in dnevnic delegatom. Plača gl. tajnika je bila določena $250. — na mesec; pomočnika plača posebej Jednota; dnevnice za delegate $8. — Zadnji dan je konvenčna zbornica določila $100. — podpore Jugoslovanski Matici in $50. — Slovenski Matici v Ljubljani. Prihodnja konvencija se vrši leta 1924 v Lorain, O.

V odbor so bili izvoljeni sledeči:

Gl. predsednik Rudolf Perdan.

Gl. podpredsednik Louis Balant.

Gl. tajnik (soglasno) sedanji taj. Jos. Pishler.

Gl. blagajnik (ponovno izvoljen) Geo. L. Brozich.

Blagajnik neizplačenih posmrtnin John Movern.

Nadzorni odbor: Maks Kržišnik, Mohor Mladič, Frank Škrabec.

Porotni odbor: Leo Slobodnik, Greg. J. Porenta, Frank Zorič.

Vrhovni zdravnik (ponovno izvoljen) Dr. J. V. Grahek.

Združevalni odbor: Val. Pirc, Pavlina Ermenc, Jos. Sterle in Anton Celarc.

Razstrelba na Wall St. ostane zagonetka.

New York, N. Y. 23. sept. — Navzlic vsemu prizadevanju justičnega departmenta in policije se oblastem že po teden dni trajajoči preiskavi še do danes ni posrečilo dognati vzroke in izslediti prave povzročitelje minule velike eksplozije na Wall St. z dne 16. t. m. vsled katere je bilo ubitih 36 oseb in okrog 150 ranjenih.

Vse proizvedbe kažejo na to, da ta razstrelba ni bila nalašč vprizorjena, ampak se je izvršila vsled nesreče. Označeni dan je najbrž voznik kake zaloge smodnika navzlic polic. prepovedi vozil večjo količino dinamita po onem delu mesta; razstrelba je pa morda nastala vsled trčenja z kakim avtomobilom, ali drugim vozom. Iz vsega tega se da sklepati, da bo ostala minula razstrelba na Wall St. še naprej velika zaganetka.

11,000 slušateljev na Penna. vseučilišču.

Philadelphia, Pa. 24. sept. — Danes se je na tukajšnji univerzi države Pennsylvania otvorilo 171. šolsko leto; skupno število slušateljev na tem vseučilišču prekaša število vseh prejšnjih let, ker isto znaša 11,000, ali za 1000 slušateljev več kot lansko leto.

Izključeni socialistični kongresniki.

Albany, N. Y. 22. sept. — Tekom letošnjega leta so bili v tukajšnji zakonodaji že v drugič izključeni socialistični poslanci iz mesta New York vsled nelojalnosti do Združenih držav. Pri sklepnem glasovanju sinoči je zbornica z 90 proti 45 glasovi odobrila izključenje sledečih 3 kongresnikov: Louis Waldman, August Classens in Charles Salomon, kongresnikoma Samuel De Witt-u in Samuel Orr-u se je pa dovolilo da lahko ostaneta na svojih mestih; k sklepu sta pa še oba označena podala svojo resignacijo. Rekla sta, če njuni trije, že izključeni sodrugi niso vredni zastopati ljudstva v zakonodaju, istega tudi ona dva nočeta; zatem je vseh 5 socialističnih poslancev vzelo klobuke in s porogljivim smehom odšlo iz zbornične dvorane.

Za izključenje teh nezaželjenih poslancev je glasovalo 73 republikancev in 17 demokratov, za neizključenje pa 28 republikancev in 17 demokratov.

Socialistična stranka je vsled tega postopanja silno užaljenja in jezna; pravi da bo iz maščevanja pri novemberskih volitvah napela vse žile, da bo v drugih mestih in državah čim največ socialist. kandidatov izvoljenih.

Cena Fordovih avtomobilov je padla.

Detroit, Mich. 21. sept. — Henry Ford, lastnik največje tvornice avtomobilov na svetu je danes določil znižanje cene vseh vrst avtomobilov iz njegove tovarne, a plača delavcem pa ostane še po starem.

Cena avtomobilov je znižana od 14 do 31 odstotkov, oziroma je stavljena na predvojno tržno ceno. Najcenejše vrste avtomobil Fordovega izdelka se danes dobi že za $420.—Dasiravno izdela ta tvrdka dnevno 1000 novih avtomobilov, ima še vedno za 146,065 avtov nedovršenih naročil.

Naval priseljencev iz Evropi.

Washington, D. C. 24. sept. — Naval novih priseljencev iz Evrope v newyorško pristanišče vedno narašča. Glasom uradnega izvestja je dospelo minule tedne sleherni dan po 3000 inozemcev v New York, vsled česar imajo uradniki na Ellis Islandu dela čez glavo. Od 30. junija lanskega leta do 30. junija t. l. je dospelo v New York 430,000 priseljencev, odpotovalo je pa v tem času od tukaj 288,000 izseljencev.

Liga narodov, prijateljica suše.

Washington, D. C. — Te dni se je v našem mestu vršil 15. mednarodni kongres zveze protialkoholizma, zastopan po svojih delegatih iz celega sveta.

Med drugimi povabljenimi gosti in govorniki se je tega kongresa udeležil tudi mornarični tajnik Daniels, ki je zatrjeval, da hoče Liga narodov uvesti po celem svetu prohibicijo. Delegatje iz Mehike so naglašali, da bo v kratkem Mehika v tem pogledu sledila Združenim državam, ali da bo tudi uvedla ustavni prohibicijski amendment.

Odgoditev konstitucionalne konvencije.

Springfield, Ill. — Vsled bližajočih se predsedniških volitev je bila že več mesecev tu se vršeča ustavna konvencija države Illinois odgodena na 8. novembra. Med tem časom bo deloval samo še odsek resolucije, da do 8. nov. sestavi novo konstitucijo.

Vserudarski kongres.

Denver, Colo. 22. sept. — Mesto Denver se pripravlja na eno izmed največjih rudarskih konvencij v zgodovini, ki se bo tukaj pričela letos, dne 15. novembra.

Na tem kongresu pridejo na dnevni red razne narodne in mednarodne točke na rudarskem polju, koje se bo skušalo izboljšati v svrho produkcije premoga, rude, petroleja in lesa, tako tudi glede varnostnih naprav v rudarski obrti.

Poražene sufražetke.

Annapolis, Md. 23. sept. — Včeraj je bila v zakonodaji države Md. ratifikacija glede odobritve splošne ženske volilne pravice zavržena s 50 proti 43 glasovi. Republikanci so glasovali za sprejem iste, demokratje pa nasprotno.

Molitev v kongresu Združ. držav.

V kongresni, tako tudi v senatski zbornici Združenih držav je že več let lep običaj, da opravi kaplan te zbornice pred vsako sejo kratko molitev. To častno službo opravlja v kongresu že 26. leto Rev. Henry N. Couden, ki je popolnoma slep. Navedenec je bil prej pastor univerzalistovske cerkve v Port Huron, Mich., oslepel je v civilni vojni v bitki pri Austin, Miss. Ko je bil tedanji, tudi slepi kongresni kaplan Rev. W. H. Millburn iz Illinoisa izvoljen za senatskega kaplana, je Rev. Couden prevzel njegovo mesto.

Sedanji kongresni kaplan spada k republikanski stranki; navzlic temu pa opravlja svojo službo v demokratskem kongresu, ker je pri vseh strankah zelo priljubljen.

Rev. Coudena spremlja vsak dan do vrat kongresne zbornice njegova žena; od tam dalje ga pa vodi v zbornično dvorano posebni sluga. Po dovršeni molitvi, ga pa njegova soproga zopet spremi domov.

Grozodejstva boljševikov.

Washington, D. C. — Ameriški komisar Rdečega križa, nastanjen v Carigradu je poslal te dni državnemu departmentu daljše uradno poročilo o grozodejstvih boljševikov v Južni Rusiji. Poročilo slove, da so boljševiki v Ivanopki letos dne 10. junija ustrelili 30 častnikov in več drugih ujetnikov.

Poročnik Koehler je na lastne oči videl, kako so boljševiki te nesrečne žrtve mučili. Nekemu častniku so odsekali noge in roke, drugim so pa iztaknili oči.

Kazen za nedeljsko delo.

Baltimore, Md. — Ko so se minulo nedeljo številni verniki Hampden predmestja podali k službi božji v razne cerkve, je James Baird, stanujoč na 3739 Roland Ave sklenil ostati doma, da prepleska in prebarva prednji del svoje hiše.

To je opazil ondi službujoči policaj Porter. Zavedajoč se, da je nedelja dan Gospodov, je Bairda aretiral in odvedel na policijsko postajo, kjer mu je sodnik naložil $5. — globe.

Krst visoko v zraku.

V mestu New Orleans, La. se nedavno vršil posebne vrste krst in sicer ne v cerkvi, ne doma, ampak v 14. nadstropju ogrodja neke nove še nedozidane hiše. Železostavbinski predelavec Ole Peterson je sam prinesel in držal svojega 5 mesecev starega sinčka h krstu na vrh označene nove stavbe; spremljal ga je Rev. Wm. Reese, ki je izvršil krstni obred, med tem ko je otroku kumovalo 50 stavbinskih unijskih delavcev.

Obvezno vojaško vežbanje za šolarje.

Dne 21. sept. t. l. je vojna komisija države New York izdala po guvernerju Smithu podpisano proklamacijo, ki določa obvezno vojaško vežbanje za vse šolarje od 16. 6d 19. leta na podlagi nove državne postave. Dečki in mladeniči te starosti se bodo vežbali v telovadnicah ljudskih šol.

Obleka iz papirja.

Pred nekaj tedni je prejel trgovski department v Washingtonu več vzorcev obleke, narejene iz papirja kakoršno nosijo na Nemškem in v Avstriji. Obleka najnovejše mode je narejena za moške, ženske in otroke.

Trgovski department je dal več te obleke preiskati in pomeriti strokovnjakom z jako povoljnim uspehom. Predvsem je priporočljiva spodnja, ali perilna obleka; radi tega bodo te vzorce poslali širom držav v razna večja mesta na ogled.

Najbolj pomenljivo dejstvo pri tem je izredno nizka cena te obleke, ki velja samo od 15 centov do $2.65.

Zanimivosti mesta Chicago.

Med vsemi drugimi mesti širom sveta ima Chicago najboljsistem, ali največ javnih parkov in bulevardov. Glede lepote, lege in daljave je naš bulevard ob michiganskem jezeru neprekosljiv. Chicago šteje 193 manjših in 14 večjih parkov; najlepši izmed teh je Lincoln park; poleg tega imamo v našem mestu 12 javnih kopališč ob jezeru, 7 javnih plavališč in 18 javnih kopališč (zidanih). Skupna površina vseh parkov znaša okrog 5000 akrov.

V Lincoln parku se nahaja največji zverinjak na svetu, kjer je okrog 1700 raznovrstnih živali.

Chicaški mestni pomol (Municipal pier) je tudi največji svoje vrste na celem svetu. Gradba istega je veljala nekaj nad pet milijonov dolarjev ter sestoji iz samega železa. Veliki avditorij na tem pomolu sega 3000 čevljev v michigansko jezero ter ima prostora za 4000 oseb.

Produkcija premoga v Penna l. 1918.

Uradno se poroča, da se je v raznih premogovnikih države Pennsylvania leta 1918 producíralo 272,373,714 čistih ton premoga in sicer 99,514,334 trdega, 172,859,380 pa mehkega.

V označenem letu je bilo v okrajih trdega premoga zaposlenih 147,868 delavcev v okrajih mehkega premoga pa 172,600. Produkcija koksa je znašala ta čas 24,000,000 ton.

V raznih premogovnikih države Penna. se je l. 1918 pri delu do smrti ponesrečilo 1044 oseb, eno leto prej pa 1075.

Pečat Združenih držav je 138 let star.

Veliki pečat Združenih držav je bil letos, dne 20. junija 138 let star. Obris istega je izdelal in izročil tedanjemu preds. John Adamsu tedanji angleški minister za Združ. države Sir John Prestwith. Pečat je bil odobren v našem kongresu 20. junija l. 1872.

Kakor znano, nosi veliki pečat Združenih držav sliko orla z razprostrtimi peruti; na svojih prsih nosi ta orel grb z 13 pasovi; v kremljih pa drži oljkino vejico ter 13 pušic, kar znači mir in vojno. Od onega časa je postal tudi orel narodni ptič Združinih držav.

Plebiscit na Koroškem 10. oktobra.

Ljubljana, 27. avgusta. — Iz Celovca poročajo, da se je na današnji seji plebiscitne komisije razpravljalo o načinu glasovanja ter o terminu plebiscita. Določilo se je, da se glasovanje vrši dne **10. oktobra t. l.** Na dan glasovanja bo prepovedano vsako točenje alkoholnih. pijač.

Nova vlada na Francoskem.

Pariz, 23. septembra. — Vsled odstopa bivšega bolanega francoskega predsednika Deshanel-a, je bil danes v senatski in poslanski zbornici izvoljen za predsednika Francoske republike dosedanji ministrski predsednik Aleksander Millerand.

Georges Leygnes minist. podpredpredsednik.

Pariz, 24. sept. — Na mestu bivšega francoskega ministrskega predsednika Milleranda, ki je postal predsednik francoske republike, je bil danes imenovan George Leygnes bivši mornarični ministr za časa Clemencea-jevega predsedništva.

Novi Francoski ministrski predsednik je po poklicu odvetnik, zelo izobražen mož, pisatelj in velik politiker spada k republikanski stranki; meseca novembra bo 62 let star.

Revolucija v Italii.

Pariz, 25. sept. — V vnanji urad prihaja danes poročilo o veliki vstaji, ki se je započela tudi v Siciliji na Italijanskem. Blizu Zaffarane na zapadnem obrežju se je dvignilo nad 50,000 oboroženih kmetov, ki hočejo s silo zavzeti vse ondotno ozemlje. V Trapani je vprizorilo slično demonstracijo nad 100,000 organiziranih kmetov; v Castellani je vstaše vodila neka mlada deklica z veliko rdečo zastavo v rokah.

V Milanu, Turinu, Gravini, Bari in drugih italijanskih mestih se vršijo slični nemiri in spopadi z vojaštvom. Ljudstvo s silo napada in pustoši tgovine, ter državna poslopja in pleni, kar mu pride pod roko zahtevajoče komunistično vlado. Delavci kovinarske stroke v Milanu so odglasovali, da ne pustijo nadzorstva po tovarnah iz svojih rok. V Turinu je bilo vsled nemirov en sam dan ubitih 12 oseb, mnogo pa ranjenih.

O velikih nemirih se poroča tudi iz Pulja in Trsta. V Pulju so uporniki uničili tamošnjo tiskarno socialističnega lista 'Proletarca', da maščujejo smrt nekega vojaka, ustreljenega po nekem socialistu; v Trstu je druhal napadla nek parnik in vrgla v morje slike Lenina in Trockija; to je povzročilo, da so vsi pristaniški delavci v Trstu proglasili splošno stavko.

Delavci v Italiji se ne vdajo.

Milan, 23. sept. — Po celi Italiji postaja splošna situacija vedno bolj in bolj napeta, ker kovinarski delavci nočejo dati tovarn iz svojih rok. Danes so delavci z veliko večino odglasovali proti izročitvi tovarn prejšnjim lastnikom; zaeno so tudi zavrgli Giolittijevo ponudbo glede posredovanja v tem sporu.

Švicarji so prijatelji sadnih dreves.

V Švici je ze več let običaj, da novoporočeni par zasadi in vcepi blizu svojega doma 6 sadnih dreves, dvoje dreves pa po rojstvu vsakega otroka. Drevesa so zasajena največ ob javnih cestah in potih, ki dajejo čez leta ljudstvu košato seneo, pa tudi okusno sadje.

Umrljivost otrok v Franciji.

Pariz. — Odkar je vojna končana, se je na Francoskem umrljivost osobito lotila novorojenčkov. Uradno je dokazano, da jih umre na vsakih tisoč — 509 (petstodevet). Na Angleškem znaša umrljivost istih samo 9 odstot. v Novi Zelandiji pa 4.

Nova moda — Parižanke nosijo žive kače za lepotičje.

Pariz. — V Pariz so se jeli vračati starorimski običaji mode s tem, da bogate Parižanke nosijo kot privesek na vratu — žive kače, seveda nestrupene.

Nedavno se je pojavila neka aristokratinja v nekem hotelu z mlado dolgo kobro okoli hrbta, ki je imela izdrto strupeno zobovje.

To novovrstno lepotičje nosijo osobito mlade in samske Parižanke ne pa omožene, kajti možje ne trpijo kačje golazni po noči doma v hišah.

Ogrske železnice prešle v francoske roke.

Dunaj, 23. sept. — List 'Azember" prinaša vest, da se je med ogrsko in francosko vlado doseglo sporazum, da naj neka francoska korporacija kontrolira vse ogrske železnice za dobo 50 let; Ogri bodo imeli samo še 30 odstotkov izmed skupnega števila vagonov, lokomotiv in dolžine prog.

Na podlagi te pogodbe bo morala Francija ves železniški sistem na Ogrskem spraviti na predvojno stališče. Dalje je Francija Ogrom obljubila, da bo posredovala za njen vstop k Ligi narodov in ji bo pomagala rešiti točke mej ob demarkacijskih črtah.

Kako je v Moskvi?

Iz Moskve na Ruskem prihajajo tudi v Ameriko razna poročila o tamošnjih neznosnih razmerah. V Moskvi so s silo prešle skoro vse trgovine v roke mestne oblasti. Bivši lastniki trgovin, niso namreč prejeli nobene odškodnine za blago. Vsled raznih epidemičnih bolezni umira ondi ljudstvo da je groza. Ker je vsled tega nastalo pomanjkanje mrtvaških rakev se istih strankam več ne prodaja, ampak samo posojuje predno mrliča ne pokopljejo ali sežgejo.

Nemške in angleške izgube submarink.

London. — Tekom minule svetovne vojne so Nemci izgubili 203 submarinke, ali podmorske čolne; 193 je bilo potopljenih po zaveznikh; izmed teh se jih je 102 z vsem moštvom vred potopilo, od preostalih 73 se je pa komaj polovico mornarjev rešila. Navadne vrste nemški podmorski čolni so šteli po 30 mornarjev, večji pa po 50.

Anglija je izgubila tekom vojne 59 submarink; od teh jih je 39 sovražnik uničil; od ostalih je bilo četvero interniranih 7 izpuščenih v zrak v Baltiškem morju, 4 so se same onesrečile in 5 je bilo vsled kolizacije oškodovanih.

Francija skrbi za vojne ohabljence.

Skupno število vojnih invalidov v Franciji znaša 45,717; ki so izgubili ali roke, noge, oči in druge telesne ude. Vlada je kmalu po sklenjenem miru poslala te nesrečnike v posebne šole in zavode, kjer so se priučili kake njim primerne obrti, da se danes lahko sami reživljajo. Od tega števila jih opravlja svoje staro delo 25,964, ostali so si pa izbrali raznolične nove poklice.

DRUŠTVENA NAZNANILA IN DOPISI.

VABILO NA SEJO.

Iz urada tajnika „društva sv. Štefana št. 1. Chicago, Ill.

S tem naznanjam članom našega društva, da se vsled minule poletne sezone zanaprej mesečne seje ne bodo vršile več na soboto zvečer, ampak zopet po starem: **vsako prvo nedeljo v mesecu popoldne ob pol 3. uri** v navadnih zborovalnih prostorih.

Prihodnja redna mesečna seja se vrši torej v nedeljo, dne 3. (tretjega) oktobra. Ker imamo neko važno točko na dnevnem redu, uljudno prosim člane da bi se te seje v obilnem številu udeležili.

Sobratski pozdrav.

Frank Mravlja.
I. tajnik.

Iz urada društva sv. Mihaela št. 163 Pitts, Pa.

Iskrena hvala v imenu članov in članic gorinavedenega društva naši dični organizaciji K. S. K. J. Za podeljeno nam nagrado v znesku $25.00, katero je dobilo društvo sv. Mihaela št. 163 kot prvo priznanje za pridobivanje novih pristoplih članov tekom 6 mesecev tekočega leta.

Vsem krajevnim društvom priporočamo da bi se poslužili še vedno veljavnih razpisanih nagrad K. S. K. J. kajti, društvu, kateremu je taka nagrada prisojena je ta znesek v lepo pomoč. Ker so pri našem društvu v minuli tekmi sodelovali skoro vsi člani(ice) smo prejeli prvo nagrado; zmago se da doseči samo z družitenimi močmi. Naše društvo in članstvo je prejelo v tekočnem letu od dične nam K. S. K. J. nagrade v skupnem znesku $63. —

Torej dragi nam bratje in sestre dr. sv. Mihaela premislite te koristi, da takih velikih nagrad ne plačuje nobena druga organizacija ne zavarovalna družba kakor naša K. S. K. J. Vsled tega ponovno apeliramo na vas, da pripeljete vsak po enega novega člana(ico) v naše društvo. S tem storite dobro Jednoti sami, osobito pa še društvu. Pri tem pomnite sledeče: Naše društvo sv. Mihaela dasiravno je eno izmed namlajših društev pri K. S. K. J. je bilo že 3 krat nagrajeno, letos je dobilo celo prvo nagrado, kakor že omenjeno. Vsled tega vstopimo na noge, da bomo dobili še prihodnjo, ali 4. nagrado. Pred vsem vam osobito priporočam da vpišete svoje otroke v Mladinski oddelek K. S. K. J. ako še nimate vpisanih. Pri Mladinskem oddleku K. S. K. J. imate veliko več udobnosti kot pa pri raznih ameriških insurance družbah

Iskreni pozdrav vsem članom (icam) našega društva sv Mihaela št. 163.

Matt Brozenich,
tajnik.

Forest City, Pa.

Cenjeni sobrat urednik:—

Najprvo se lepo zahvaljujem kot članica društva sv. Ane št. 120 v Forest City, Pa. Pa vsem gg. delegatom, ki so na minule konvenciji v Jolietu, Ill. glasovali za žensko enakopravnost. — Nič ne stri, čeprav so bili delegatje iz Forest City proti temu. — Morda bo kedo rekel: "Pa bi bile same poslale delegata." O tem ne vem pojasnila, ali je bilo premalo, ali preveč članic na iste seji, da se te točke ni ugodno rešilo. —

Da ne bo naše društvo vedno zadnje, smo sklenili na minuli seji darovati $50. —iz blagajne za nesrečne vojne sirote. Pri tej priliki sporočam tudi, da sem nedavno sprejela sledeče pismo iz domovine:

Javorje, 26. avg. 1920.

Cenjena gospa!

Naznanjam Vam, da sem prejel potom kr. poštnega urada v Ljubljani 3160 kron, za kar se Vam velecenjena gospa in vsem darovalcem iskreno zahvaljujem. Denar se je obrestonosno naložil, ker za sedaj ni še misliti na nabavo novih zvonov, ker je materijal vsaki dan dražji. Tudi sem ljudem oznanil v cerkvi kedo in koliko ste darovali.

Še enkrat prav lepa hvala vsem, posebno Vam za Váš trud.

Z odličnim spoštovanjem in udanostnim pozdravom

Franc Indof, župnik.

Darovali so to svoto za zvonove sledeči farani iz Javorja: Mary Spec $10.—, po $5.00: Johana Kress, Lucija Dobrave, Primož Matoš, Frank Matoš; po $2.00: Martin Grum, Ignac Kaplja; po $1.00: Alojz Omahen, Anton Skubic, Fany Sever, Martin Gerčman, Fany Gliha; po 50c: Alojzija Skubic. Skupaj $39.50.

Lepa hvala vsem skupaj! Ker so še rojaki farani in Javorja živeči; širom Amerike, iste uljudno prosim, da bi prispeval vsak nekaj po svoji zmožnosti za nove zvonove v naši rojstvi fari. Kdor bi hotel kaj doravati 8v ta namen, lahko pošlje meni, kar bo zamesljivo in pošteno odposlano na pristojno mesto.

Pozdrav vsem članom in članicam K. S. K. Jednote,

Johana Kress,
Box 87, Forest City, Pa.

Lokalne vesti.

Smrtna kosa.

Minuli teden je v naši naselbini smrt ugrabila kar dvoje svojih žrtev, eno rojakinjo in enega rojaka, katera sta bila oba pokopana na en dan, v soboto dopoldne. Komaj so enega odpeljali po dovršenih obredih iz naše slovenske cerkve, je bil zopet drugi na vrsti.

Danes teden, dne 22. sept. zjutraj je umrla v okrajni bolnišnici rojakinja Terezija Petrič, rojena Strugar doma iz Črnomlja na Dolenjskem, stara 45 let. Smrt jo je dohitela na zelo tragičen način. Ko se je navedenka dne 13. sept. zvečer okrog 9. ure podala kupovat v grocerijsko prodajalno nekaj potrebnih stvari, jo je na 22. Place in Hoyne Ave., blizu nemške cerkve sv. Pavla povozil neki avtomobil. Težko ranjeno so prepeljali v okrajno bolnišnico, kjer je po 9 dnevnih hudih mukah umrla za poškodbami spravljena z Bogom.

Pokojnica je bila soproga rojaka Jakob Petrič-a; tu v Ameriki je živela okrog 20 let. V Chicagi se je preselila iz Bradley, Ill. s svoji družino možem in 4 otroci (v starosti od 7—14 let) šele letos o Veliki noči.

Krivdo nesreče se pripisuje mlademu in neizkušenemu vozniku dotičnega avtomobila neke mesarske tvrdke, ki je prenaglo vozil.

Umrla rojakinja Terezija Petrič zapušča tukaj v Chicagu edino sestro Mrs. Mary Grill, soprogo mlekarja Fr. Grill-a in sestrično Maggie Stonich; v starem kraju pa stariše in 3 brate. V društvu ni bila nobenem. — Svetila ji večna luč!

— Po skoraj leto dni trajajoči hudi bolezni vsled raka na želodcu je dne 23. sept. zjutraj umrl na svojem stanovanju rojak Simon Jarc, v najlepši moški dobi 31 let. Rojen je bil pokojnik v Polhovem gradcu na Kranjskem, po domače Petrovčev, po poklicu mesar. Tu v Ameriki je živel 7 let in sicer prva 3 leta v Jolietu, Ill., zadnja leta pa v Chicagu, kjer zapušča neutolažljivo ženo Frančiško in eno 4 letno hčerko, v starem kraju pa mater in enega polbrata. Pri slovenskem društvu ni bil pok. zadnji čas nobenem.

Prerano umrl je dosti prestal tekom svoje, leto dni trajajoče in opasne bolezni, ker je bil štirikrat operiran; vsa zdravniška pomoč je bila brezuspešna; zdaj ga je smrt rešila vsega nadalnjega trpljenja. Pokopan je bil po katoliškem obredu na pokopališču v Summit, Ill. Naj v miru počiva.

Sorodnikom obeh, gorinavedenih pokojnikov izražamo s tem naše sožalje.

Bodite oprezni na potovanju v domovino.

Nedavno je odpotoval v staro domovino nek znani več let v Chicagu živeči ogrski Slovenec. Ker ga pri prihodu v New Yorku niheče ni pričakoval in sprejel, je padel navedenec v lopovske roke tujcev, ki so ga odvedli v nek zakotni hotel ter mu s silo odvzeli ves denar, dvanajsto dolarjev, katere so mu izročili tukajšnji ogrski Slovenci v izplačilo sorodnikom v starem kraju.

Največja nesmisel in nevarnost je nositi dosti gotovega denarja na potovanju. Ako bi imel oni okradeni rojak namesto gotovine ček, ali draft pri sebi, bi se mu ne pripetila ta nesreča; torej bodite na potovanju z denarjem zelo oprezni!

Vinska trgatev v So. Chicago.

Znani slovenski zabavni klub "Carniola" priredi na soboto zvečer, dne 2. oktobra, v Medoševi dvorani (95. cesta in Ewing Ave.) veliko vinsko trgatev s plesom. Sviral bo slovenski orkester; vstopnina 50c za osebo.

Ker je ta slovenski mladinski zabavni klub na glasu vsled svojih izbornih prireditev in veselic, je torej upati na najboljši uspeh letošnje vinske trgave. Za izborno postrežbo s pijačo in prigrizkom bo preskrbljeno.

Glazbeni večer s plesom.

priredi v nedeljo, dne 3. oktobra, ženski pevski zbor "Jugoslavija" v Č. S. P. S. dvorani na 1126 West 18. St. Pričetek ob 7ih; vstopnina 75c. Prijatelji lepe slovenske in hrvatske narodne in umetne pesni dobrodošli!

Poroka.

Dne 22. t. m. se je poročil rojak in sobrat Jakob Turšič, rodom iz borovniškega okraja z gdč. Josipino Zakrajšek, doma iz Preserja, sestro Rev. K. Zakrajška. Ženin Jakob Turšič je kmalu sledil svojemu bratu Mathu, ki je šele pred nekaj tedni obljubil večno zvestobo pred oltarjem svoji nevesti gdč. Terezija Vahtarjevi. Bilo srečno!

Prihod izseljencev iz domovine.

Zadnje dni je dospelo v Chicago iz raznih delov Slovenije več družin, osobito pa deklet; potovanje v staro domovino je pa za nekaj pojenjalo.

Marsikdo izmed novodošlih priseljencev se bridko pritožuje o neznosnih razmerah v domovini in o težavni vožnji preko Trsta.

Z zadnjimi priseljenci je dospela v Chicago tudi gdč. Helena Tomažič, sestra grocerijskega trgovca Fr. Tomažiča, rodom iz Janeževega Brda na Krasu v okupiranem ozemlju. Ta, nadvse brhka, zavedna in mnogoizkušena nova ameriška Slovenka ve mnogo povedati iz življenja nesrečih rojakov v okupiranem ozemlju, kako Italijani ž njimi postopajo in kako lovijo tamošnja slovenska dekleta brez uspeha na svojo pest. Bolj obširno izvirno poročilo o razmerah v zasedenem ozemlju sledi v prihodnji številki "Glasila", na kar cenj. rojake in domačine iz Krasa že danes opozarjamo. Dogodbica o neki slovenski nevesti z lastnikom italijanskega cirkusa in o prodanem medvedu-plesalcu, bo gotovo marsikoga zanimala.

Seja pevskega zbora "Soča".

V petek, dne 1. oktobra zvečer ob osmi uri, se vrši v cerkveni dvorani seja moškega pevskega zbora "Soča". Vsak izvršujoč član je prošen, da se te seje zanesljivo udeleži. Kdor zna za kakega novega člana-pevca, naj ga privede s sabo.—Tajnik.

Draga mesečina.

Alas! — Ne zamenjajte gornje besede morda z mesečnino, katero plačujemo v društvo. Da je pri tem velika razlika, se je osobito minule dni prepričal neki chikaški rojak, ki je sovražnik dnevne svitlobe s tem, da je po noči ob mesečnem svitu skuhal poldrugo galonco "njega" za domačo vporabo. Oblasti so ga pa izvohale in v priznanje obsodile na $1240 (dvanajstoštirideset dolarjev) denarne kazni. To je bila zares draga kapljica. — Pozor torej "munšajneri"!

Listnica uredništva.

N. N., Pueblo, Colo. — Žal, da ne moremo ustreči vaši želji, da bi vam označili natančen naslov onega kubanskega milijonarja, ki ponuja $2000 za novo, človeško uho. Ono notico smo posneli iz nekega newyorškega angleškega lista.

Ali ste morda vi pri volji prodati svoje levo uho? Ne mislite, da vam bo zraslo zopet novo.

Tudi če bi hoteli narediti ta "biznes", ne vemo, da boste imeli vi prednost. Te dni je namreč označeni enouhi milijonar prejel že na stotine ponudb in to celo pod ponujeno ceno. Listi poročajo, da mu je nek gluhonemi zamorec!? pri volji prodati oba svoja ušesa za $50, ker jih itak ne rabi.

Jugoslovan. — Dodatno k našemu zadnjemu poročilu glede pristojbine vizuma (potrdila) potnega lista po italijanskem konzulatu v Ameriki vam s tem porčamo, da znaša navedena pristojbina štiri dolarje. Jugoslovanski konzulat računa ameriškim državljanom za tak vizum $10. —, Slovencem, ki pa niso ameriški državljani pa $2.50

KAJ MORE NAPRAVITI ZA VAS STREŽNICA RDEČEGA KRIŽA.

Ameriški Rdeči Križ deluje s sodelovanjem državnih in mestnih zdravstvenih uradov za osnovanje in vzdržavanje bolniške postrežbe v namenu:

Da obvaruje življenje tisočerim materam in otrokom, ki umrjo vsako leto zaradi nemarnosti in neznanja.

Da pomaga preprečiti vsako leto 695,000 smrtnih slučajev, katere povzročujejo prenosljive bolezni, katere pa je v največ slučajih mogoče preprečiti.

Da odstranijo (ako mogoče že v detinstvu) telesne nedostatke, vsled katerih je nesposobnih 30 odstotkov našega prebivalstva.

Da poučujejo svet o povzdigi standard zdravstvenih sredstev.

Razni odseki organizacije Ameriškega Rdečega Križa so se oprijeli tega posla z veliko vnemo. Danes imamo že nad 1,0000 bolniških strežnic Ameriškega Rdečega Križa na poslu in njih število z vsakim dnem raste. Rdeči Križ nudi šolska in denarna sredstva za strokovno izobrazbo teh strežnic.

Večinoma stoje po velikih mestih take organizacije pod upravo mestnega ali državnega zdravstvenega urada ter v takem slučaju Rdeči Križ samo pomaga razširjati obstoječe organizacije, toda svoj urad bo osredotočil v manjših mestih, kjer še ne obstoje take organizacije.

Posebno pozornost obrača bolniška strežnica otrokom, delu proti jetiki, proti razširjanju nalezljivih bolezni in hišnemu zdravju. Bolniška strežnica kot znaniteljica zdravstvene vede, poučuje, da misija znanosti in zdravega razuma ni samo omejena na zdravljenje bolezni, temveč mnogo bolj na odstranjenje sredstev, ki jih povzročajo.

Bolniška strežnica pomaga ženam, ki se nahajajo v materinstvu, z navodili o materinski higijeni, pazeč na njihovo telesno zdravje in jih poučuje da se pripravijo na čas rojstva. Potem, ko se dete rodi, daje strežnica materam nasvete o otroški higijeni, pazi na razvitek otrokov in deluje okoli otroške klinike. Bolniška strežnica je "Otroški varuh." Katera mati se je naučila principe, kako ravnati s svojimi otroci, so v stanu jih bolje vzgajati in s tem obvarujejo mnogo življenje.

Otroška dobrobit je podaljšanje od dojenja do šolske obveznosti. Dokler so otroci v šoli, bolniška strežnica skupno z zdravniškim nadzornikom pregleduje njihovo telesno stanje in pazi, ako se ne pojavijo kaki telesni nedostatki. Ako se to dogodi, tedaj obišče strežnica stariše takega otroka ter jim raztolmači nedostatke ter potrebni način, kako jih odpraviti. Ako je potrebno, odstrani take nedostatke privatni zdravnik ali pa v bolniški kliniki. Nadzoruje šolsko sanitacijo in organizuje med otroci zdravstvene tečaje. Pred vsem pa bolniška strežnica pazi na šolsko mladež, odstranjuje zdrave od bolnih ter na ta način pred njimi preprečuje razširjenje bolezni. Kaj naglo opazi nepravilni telesni razvoj ter pouči stariše, kako se to popravi ter na ta način pretvarja iz slabe čvrsto mladino.

Delovanje proti sušici obstoji v tem, da se dožene mesto te akutne bolezni ter se takoj prične z delom, ko je še čas za to. Način zdravljenja te bolezni obstoji v tem, da se bolniku raztolmači kako se obvarovati nalezljivosti te bolezni.

Bolniška strežnica pomaga krajevnim zdravstvenim organom, da doženejo obstoj nalezljive bolezni ter s tem preprečijo razširjenje takih epidemij.

Bolniške strežnice pa ne more vedno uspešno vršiti tega dela, ako se njen teritorij ne omeji. V malih mestih je mogoče vse to vršiti z velikim uspehom. V večjih mestih pa ni mogoče ,da bi ena sama strežnica mogla izvrševati ta posel. Vedno se potrebuje več bolniških strežnic kot pa jih je mogoče najti, toda vsak dan se jih več priglaša. Njihova letna plača znaša navadno od od $1500. do $1800. v sorazmerju z delom, katerega vrši.

Bolniška strežnica ne menja zdravnika ter edino deluje pod zdravnikovim nadzorstvom. Tudi ni "agent usmiljenja." Ako se je smatra za deliteljico materjalne pomoči, tedaj je uspeh njenega dela omejen in delo zastonj. Bolniška strežnica je v stanu navajati poedince v razne urade, ki obstojajo nalašč za naglo prvo pomoč ter pomaga onim, ki potrebujejo za ta slučaj nujno pomoč.

Bolniška strežnica izvršuje svoje poučno in prosvetno delo brezplačno. Za preostalo delo pa se navadno računa, toda bolniki dobijo tako postrežbo zelo poceni in tudi brezplačno, ako je pač po mišljenju strežnice umestno. Niti enemu bolniku se ne odreče pomoč zaradi tega, ako ne bi mogel plačati.

Ako je bolniška strežnica postavljena po mestu ali okraju, ali po Rdečem Križu, je takoj pripravljena, da pomaga vsakomur v mejah postrežbe, katero more nuditi. Razlike ne pozna, ako je oseba Amerikanec, ali pa oseba, ki govori samo kak tuj jezik, bodisi da je katolik, protestant ali žid; postrežba se nudi do skrajne meje, vsakemu ,ako je pomoči potreben.

Amer. Red Cross
Bureau F. L. I. S. Jugoslav
Section 1107 Broadway
New York.

Ali se vas zamore goljufati?

Lahko je goljufati nerazsodneža, ki bo vzel kos stekla dobro obrušenega kot diamant. Tak človek se lahko nagovori, da vzame slabo preparacijo z neznačilnim imenom, ki ima napis v pisanih barvah, mesto da bi vzel zdravila, na katera bi se mogel zanesti, ki so pripravljena po najnovejši znanosti. Toda nikdo ne more goljufati previdnega človeka, ki se zanima za zdravilno vrednost. Trideset let, v katerih je poraba vedno rastla, se je izkazalo Triner's American Elixir of Bitter Wine kot najboljše, in je dokazalo vrednost tega zdravila ter ne more biti nikdo zapeljan. Tisoči in tisoči vedo, da Triner's American Elixir of Bitter Wine pomaga zanesljivo slabi prebavi, zabasanosti, saji v želodcu, glavobolu, nervoznosti i. t. d. Vaš lekar ali prodajalec zdravil ima tudi druga Trinerjeva zdravila. Jesen zahteva posebno Triner's Liniment, ki pomaga hitro revmatičnim bolečinam in Triner's Cough Sedative, ki je izvrstno zdravilo za prehlad in kašelj.— Joseph Triner Company, 1333-45 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

(Advert.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Globoko potrtega srca naznanjam s tem vsem sorodnikom in znancem ,da je moj ljubljeni in nepozabni soprog

SIMON JARC

dne 23. sept. ob 4. uri zjutraj, večkrat previden s Svetotajstvi po dolgi in mučni bolezni v Gospodu zaspal.

Pokojnika je pobrala neusmiljena smrt v najlepši moški dobi 31 let. Za časa celoletne bolezni in 4 kratne hude operacije je revež mnogo pretrpel udan v usodo in božjo voljo. Iskali smo vsestranske zdravniške pomoči, a vse zaman.

Nepozabni pokojni moj soprog je bil doma iz Polhovega padca; tu zapušča mene, žalujočo ženo in 4letno hčerko Franciko; v starem kraju pa mater in 1 polbrata. Pogreb se je vršil po katol. obredu dne 25. t. m. na Resurrection pokopališče v Summit, Ill.

V dolžnost si štejem, da izražam tem potom najprvo mojim sestram Leopoldini Kochevar, nje možu in družini v Chicagu in Antoniji Runko, možu in družini v E. Chicagu, Ind. za vso njih tolažbo v mojih žalostnih urah, ker so mi stale na strani; hvala jim za darovane vence in vdeležbo pri pogrebu. Lepa hvala družini Simon Šetina iz Jolieta, Ill. za darovani venec in vdeležbo pri pogrebu od tako daleč. Posebno hvalo izrekam g. Leo Jurjovcu, ki je hodil mojega moža ves čas njegove bolezni obiskovat vsak dan po 1krat, ali celo 2krat, ki je hodil zanj k zdravnikom iskat pomoči in mi je veliko pomagal ob smrti pokojnika ter je vse uredil. Lepa hvala g. župniku Rev. K. Zakrajšku, ker je prišel pokojnika dvakrat na dom tolažat in obhajat. Hvala Miss in Mrs. Mary Marinšek za krasne vence, hvala Mrs. Lizi Kordeš za vdeležbo pri pogrebu in vsem onim, ki so čuli 2 noči pri krsti, ga hodili kropit, ki so ga nosili pri pogrebu in ki so pokojnika spremili na pokopališče. Hvala tudi pogrebniku g. F. McGann na 1816 W. 22. St., ker je tako po ceni in tako lepo oskrbel pogreb.

Nepozabnega blagopokojnika priporočam v molitev in blag spomin. Naj mu bo lahka tuja zemlja!

Žalujoča soproga:

Frančiška Jarc, roj. **Traven** in hčerka **Frančiška.**

Chicago, Ill., dne 26. sept. 1920.

AGITIRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTO!

Pred podobo Marije Pomočnice.

(Dr. T. V.)

Luč je umirala, ni imela olja. A še bolj je umirala uboga žena, sklonjena pri mizi, šivajoč revno perilo.

Bili so oguljeni ostanki ženitovanjske obleke . . Kako lepa je bila nekoč ta obleka, pred devetimi leti! Kako ljubeče je čula v dolgih nočeh, da jo je dovršila, vso sama, tam v družbi svojega Karla, ki se je smehljal in ji obljubljal tolíko in toliko. . .

Kdo je bil bolj srečen od nje? In tudi uboga mati, stara ženica, ki je toliko let preživela srečno in mirno s svojim Markom, se je ob pogledu na Karla, ljubečega njeno Brigito, čutila veselo in je rada pomagala dobri hčeri. Karl pa je sedel za mizo in se nagajivo šalil. . .

Slaboten plamen je trepetal in ugašal. . . Brigitine oči so bile omeglene od dolgega čuvanja; krvave so bile in trudne. Glava je silila v naročje.

In če bi šla spat?. . . je mislila. Bila je tako trudna! Toda če se povrne Karl in ne najde večerje, gorje! Stopila je v spalnico otrok. Spala sta. Tončku je visela ročica čez posteljo, glavica je padla z blazine.

Nežno je prijela ročico in jo skrila pod odejo, potem glavico in jo položila nazaj na blazino. In Klarico s sklenjenimi rokami, kakor da moli.

Pokrila ju je, in se z globokim vzdihom vrnila v hišo — čakat moža.

Zadnjo kapljo olja je vlila v svetilko. Luč je oživela. Spet je sedla Brigita k mizi in prijela šivanko. A glava je bila pretežka. Trepalnice so padle skup, kakor zatisnjene od nevidne roke, in so zakrile oči. Brigita je zaspala.

Sanjala je.

Bila je tako srečna pri svojem Karlu. Živela sta složno, mirno, ljubeče. Ljubila je Karla in Karl njo. Dva zlatoglavčka sta z angelskim smehom sladila življenje. Karl je bil najboljši človek. Nekega dne se vrne domu z dvema prijateljema, ki ju je našel v tovarni.

Nič več ga nista izpustila. Prišla sta zjutraj in ga izvabila, pozno v noč sta ga spet spremila domu. Kdo sta bila? Brigita ju ni poznala, toda ob pogledu nanju jo je vselej zaskelelo v srcu. Nekdaj se je vrnil domu pijan, potem drugič, tretjič. . .

O Bog! kako je postal hudoben njen Karl! Ukradla sta ga, umorila sta ga! — Oh, moj Karl!. . .

Nenaden trušč, trešč na zemljo, potem močna kletev. . . Brigita se zbudi.

"Zmiraj tako!" je vpil Karl in počasi vstajal.

Vse je bilo temno. Luč je že davno vzplapolala in ugasnila.

"Si ti, Karl?" vpraša Brigita prestrašeno.

"Aha, si tukaj!" je rohnel in preklinjal. "Me res misliš končati?"

"Bodi miren Karl! Ne vpij! Boš zbudil otroka!"

"Luč pravim, luč!"

"Ne vpij, jo takoj prižgem."

Iz miznice je potegnila svečo in jo prižgala.

"Tako dolgo sem te čakala, vidiš, da je ugasnila luč."

Karl je stal tam, naslanjajoč se na steno, z roko pa je držal k sebi stol in skušal sesti.

Bil je brez klobuka, ves prašen, z divjimi, napol zaprtimi očmi.

Brigita ga je zrla z gnjevom in pomilovanjem.

"Tolikokrat sem že povedal, da ne trpim varčevanja. Kje je večerja?"

"Postavila sem jo k ognju, da ne omrzne. Sedi, takoj jo prinesem.'"

"Ne maram!"

"Bi rad šel spat?"

"Ne grem. . . grem ven!"

"Še ven? Ne vidiš, da stojiš komaj na nogah? Karl, pojdi spat, je že tako pozno!"

"Skončaj, pravim. Tu jaz zapovedujem!"

"Ah, Karl, vsaj enkrat. . ."

"Nobenkrat. Denar daj!. . . Denar sem! pa tiho!' '

"Denar? Kje ga bom vzela?" je odgovorila Brigita in si obrisala oči.

Pijanec je razprl oči in jo pogledal tako ostro, da se je Brigita stresla od groze.

"Torej varčuješ . .varčevati misliš? Ti bom pokazal. . ," in je dvignil roko in mahnil po Brigiti.

Komaj se je umaknila, jokaje, tresoč se. . .

"Zaboga, Karl. . ."

Karl je izgubil ravnotežje, omahnil je in se zgrudil na tla. Tam bi bil obležal, da mu ni žena pomagala vstati.

V tem se je dolg žvižg raztegnil od ceste.

Brigita ga je poznala. Bil je navaden žvižg prijateljev, morilcev njenega Karla. Brigita je padla obnemogla na tla.

"Slišiš?. . . Mi daš ali ne? Denar! Takoj!. .-." In je stegnil desnico, z levico se pa oprijel peči. da se zopet ni zgrudil na tla

Brigitine oči so ga pogledale z očitajočo bolestjo, tako milo.

"Iz ljubezni do mene, do tvojih otrok, Karl, ne hodi!. .'

"Denar sem, ti rečem!"

"Vzemi, nimam drugega. ."

In mu je vrgla v roko nekaj vinarjev, Karl je pohlepno pogledal, preštel je in divje zavpil:

"Deset soldov! ha, deset soldov! Pogini s svojo beračijo!"

In jih je jezno treščil v Brigito, da so se katalikali naokrog.

Prijatelja sta se utrudila s čakanjem: približala sta se in pridrla v sobo.

"O, kakšno bogastvo! kar po tleh se valja denar. In ti, ali ne prideš? Aha, razumeva, te je vjela žena, jeli? Jetnik, ha, ha!"

Nesrečni Brigiti je zavrelo v srcu. Od jeze je drhtela, od srda do onih vzročiteljev njene nesreče, in ni mogla prikriti srčnega ognja:

"Proč nesrečneža, proč od tu, pijanca, tolovaja, pohujšljivca mojega Karla, morilca moje družine, mojih otrok! Pijanca grda, proč od tu!"

"Proč od tu?" je ponovil zaničljivo Karl in udaril po bledem Brigitinem obličju, da je zaječala in zaihtela glasno.

Ob gromkem smehu dveh tovarišev, ob divjem vpitju in hrušču sta se zbudila mala otroka in sta prestrašeno pritekla k materi prav trenutku, ko je oče udaril Brigito.

"Uh, hudobni ata! — sta javkala nedolžna otroka — kakor grd, hudoben je!"

In sta se stiskala k jokajoči materi. Ta je prijela Klarico in jo z bolestnim glasom pomolila mou:

"Bij — je viknila — bij tudi ti dve ubogi bitji . . . na, bij jih, če te ni sram! Če moriš mater — je nadaljevala s tresočim glasom — zakaj teh dveh stvaric ne upaš moriti?"

"Grdi ata!. . " sta ponavljala otroka in se stresla pred zlobnim očetom.

Karl je ostal kakor okamnel. Zdelo se je, da je zmeril grozovitost svojega početja. Težko je dihal in nemirno gledal! Brigito, otroka. . .

"Pusti jih vpiti!" sikne eden tovarišev.

"Zbeži pred strelo!' 'reče drugi.

In sta prijela Karla in ga odpeljala.

*

V gostilni je Karl govoril malo. . . Bil je zamišljen. Kozarec vina je ostal poln na mizi; ni mogel piti. Tovariša sta se trudila, da bi pregnala njegovo otožnost, a nič. . .

"Hudobni ata, grdi ata!. . ' Kak čuden vtisk so mu napravile te besede, nežnih otrok, ki jih je ljubil! Nemir mu je glodal v duši in mračil obličje. Žalost je tičala v njegovem glasu, zrla je iz njegovih oči, na čelu mu je risala temne poteze, trepetala je po vsem obličju. . .

To noč je prebil v gostilni. Zaspal je za mizo, sam, ni vedel, kdaj in kako. Na tihem je prišlo spanje in ga položilo na klop in mu zaprlo trdo oči in zamorilo spomin, da ga gostilničar ni mogel po konci spraviti.

"Pa spi!" je zamrmral nevoljno, ko so pivci izpraznili sobo, pozno v noč, ko je že trkala polnoč na uro.

*

Bi li mogla počiti uboga Brigita po takih trenotkih?

Položila je otroka, legla tudi ona, da ju je umirila, in ko sta zatisnila oči in zaspala, je še jokala in molila in v strahu pričakovala Karla, svojega Karla, a zastonj.

.O jutranjem svitu je z gorkim poljubom zbudila Tončka in Klarico, draga otroka.

"Ali še jokate mama?. . ." je vprašal Topček.

"Kje je ata?" je vprašala Klarica.

Pred Marijino podobo je brlela luč, ki jo je malo poprej prižgala Brigita. Pokleknili so, Brigita ni mogla zadušiti solz. Videč jokajočo mater, so tudi v očeh nedolžnih otrok zabliščale solze. Vsi so jokali.

"Nikar ne jokajta otroka moja; molita z mamo!"

Roke nedolžnih bitij so se sklenile med rokami žalostne matere.

"Tolažnica žalostnih, pomagaj!. . . Pomoč kistjanov! . . . Hudobneži so oropali očeta. . Bil je dober, postal je hudoben in nas ne ljubi . . A mi ga še ljubimo. . . Spreobrni ga, o Pomočnica!"

Brigita je utihnila s povešeno glavo, z rokami na prsih, globoko zamišljena.

"Marija, ne pusti jokati naši dobri mami. . ." je vzdihnila Klarica in se oklenila matere.

Karl je stal pred vrati. Srce mu je pokalo. Ob pogledu na žalostno družino, klečečo pred podobo nebes Kraljice, ni mogel krotiti srčnega ginjenja; tekel je k svojim nesrečnim.

"Ne, nič več, nič več!" je vzkliknil. Otroka sta viknila in se stisnila k materi od strahu pred očetom. Brigita je skočila pokoncu.

"Nič več, nič več, Brigita moja!" je ponovil Karl in razprostrl roki.

Brigita se mu je vrgla na prsi, ga oklenila okrog vratu in ihtela. Ginjenje ji je zaprlo glas.

"Odpusti mi Brigita! úNikoli več ne bo tako!"

Otroka sta prestrašeno - veselo gledala prizor. Marija se je pa ob blesketanju lučice ljubeznjivo nasmehnila. . .

Ena družina je bila zopet osrečena. . .

Napake in razvade pri sv. obhajilu.

Zaradi svetosti sv. obhajila se po vsej pravici tirja tudi primerno zunanje obnašanje pri tem svetem dejanju spodobno in kolikor mogoče v vsakem oziru pravilno in dostojno. Govorimo enkrat samo o prejemanju svete hostije. Kolikokrat bi moral duhovnik, kadar obhaja, vmes ljudi poučevati, kako naj se vedejo, vendar pa to rajše do skrajne sile opusti zaradi svetosti opravila. Zato naj bodo pa verniki sami pazljivi, da bodo vse pravilno napravili.

1. Glede pristopanja bilo bi opomniti sledeče:

a) Ne drenjaj se in ne skušaj biti vedno prvi, saj vsi pridejo na vrsto. Nekateri človek ima posebno veselje, da se mora kje vmes vriniti med druge, ki so že lepo v vrsti in pobožno zbrani pričakujejo vsak trenutek Odrešenika v sveti hostiji. Pa začne riti mednje in moti obhajance, duhovnika in sebe. Lep red naj bo pri pristopanju in odstopanju, mirno brez vsega drenjanja.

b) Ne vstajaj takoj, ko si obhajan! Počakaj, da vsaj še dva ali tri naprej obhajajo, da ne butaš soseda obhajanca, ko prejema sveto obhajilo. Predolgo pa ne kleči, da ni treba drugim in duhovniku zaradi tebe čakati.

c) Nekateri človek ima pa čudno posebnost, da nalašč počaka, da je vse obhajano in potem se počasi vzdigne in stopa k oltarju. Ali pa pride celo, ko se duhovnik že obrne in že zapira kelih ali celo tabernakelj — čuj, trežnik zvoni! —, vsa cerkev mora vedeti, da gre sedaj on ali navadno ona k obhajilu.

d) Da, hudobni ljudje celo pravijo, da se nahajajo še take osebe, ki ne pristopajo z drugimi navadnimi verniki k Gospodovi mizi, čeravno bi lahko, ampak njo morajo priti samo posebej obhajat. Ne vemo, če je res, ampak hudobni ljudje pripovedujejo.

e) Drugi hočejo biti spet na ravno istem prostoru, in dasi je tudi moška stran čisto prosta, poklekajo le posamezno na žensko stran, in tako drenjajo ena drugo in vsi — seveda tudi duhovnik — morajo lepo čakati. Zato veljaj pravilo: Dokler je kaj moških, toliko časa naj ženske ne hodijo na moško stran; ko pa moških zmanjka, lahko tudi ženske na moško stran pristopijo, da gre hitreje.

2. Že v šoli se iz katekizma učimo, da se morajo usta zadostno odpreti. Dasi je to samoobsebi umljivo, vendar se ravno v tem oziru veliko napak stori. Duhovnik zadeva s sveto hostijo v ustnice, v zobe, — sv. hostija se krši, lomi, nevarnost je, da koščki ali cela odpade. — Večkrat se primeri tudi, da imajo ženske, zlasti pozimi, ruto tako blizu ust privezano, da mora duhovnik zelo paziti, da ne zadene s sv. hostijo v ruto, in le s težavo srečno do ust pride.

3. Drug ima navado, da popolnoma oči zapre in meži med sv. obhajilom. To ni zapovedano, ni potrebno, in sploh ne vem, kakšen pomen naj bi to imelo. Le glej na sveto hostijo in pazi, da boš o pravem času glavo vzdignil in usta pravilno odprl.

4. Nasprotno pa tudi ni prav, da kdo duhovnika naravnost v oči gleda. Oči naj bodo uprte v sveto ostijo, potem se pa lako po sprejemu nekoliko povesijo. Okoli gledati je pa seveda najmanj dostojno.

5. Nekateri mislijo, da se je treba pri svetem obhajilu prav žalostno držati. To je seveda napačno, — ampak primerno prijazen in vesel obraz pri najslajši sveti hostiji! Kesanje ali pobožnost ni da bi se morali na tak način razodevati.

6. Čudno razvado imajo spet oni, ki po svetem obhajilu z glavo in celim zgornjim telesom omahnejo in padejo k tlom. Nekoliko se že lahko glava povesi, pa rahlo in ne do tal, dasi neobhodno potebno to ni. Vse kar je pretirano, je smešno. V takem samo zunanjem dejanju ne more obstojati prava pobožnost.

7. Med obhajanjem kleči popolnoma mirno in tudi sosedje seveda mirno, da se ne zgodi kaka nečast sv. Rešenjemu Telesu, da bi padlo na tla itd.

8. Glavo lepo vzdigni, sicer ne more duhovnik s sv. hostijo ust najti, jih mora še iskati, se pripogibati itd. Z glavo ali ustmi ne hlastaj proti hostiji, da se ne zlomi ali pade duhovniku iz rok. Pripravi se poprej, da si v trenotku obhajila čisto miren.

9. Knjižico ali prtič drži ravno — če ga že rabiš — ne poševno ali navzdol, ali celo proč od sebe, ampak pod brado, tako da bo sveta hostija ostala na prtu ali knjigi, če bi po nesreči padla dol.

10. Jezik naj bo položen na spodnjo ustnico, pa ne preveč iztegnjen.

11. Kjer se pri oltarju obhaja, poklekni na najvišjo stopnjico, da te lahko duhovnik doseže.

To so nekateri migljaji glede zunanjosti pri prejemanju sv. obhajila, po katerih se skušajte ravnati, da se bo vršilo vse v redu, pravilno, dostojno in pobožno!

Koroški zapiski.

Na vrhu Obirja, 13. avgusta

Lahko bi se dejal, da je tu še vse tako, kakor je bilo pred 16 leti, ko sem bil prvikrat na Ojstrcu. Hannova meteorološka postojanska prav na vrhu (1241) stoji nepremično kakor nekdaj. Kako je v nje notranjem ne vem; sicer je še dobro zaprta, a priprave v njej ne delujejo več, se mi zdi. Vsaj veternica na vrhu strehe počiva kljub tema, da vleče precej oster vzhodnik. Klopice, pritrjene ob straneh stopa, še drže a ne vse. V vojnih letih za napravo nise več skrbeli in po prevratu tudi ne. Kaj čuda, da postajajo lice vedno bolj zanemarjeno in zapuščeno! Novi gospodarji se bodo morali resnopo briniti in zavzeti za to prvo meteorologično postajo v naši državi.

Tudi velika miza je še tu in dve dolgi klopi ob njej — kakor pred leti. Prisedi in motri svet pred seboj in pod seboj!

Na južnem robu se dviga veličastna skupina. Kamniških Alp: vsi vrhovi od Raduhe in Ojstrice tja do Grintavca in Konče se v ostrih konturah odražajo na sinjem svodu. Prek Kokrske usede zreš v megleni daljavi oba vrhova Šmarne gore, še globlje pa notranjški Snežnik kot skrajno točko na jugu. Od Kokre proti zapadu se vleče škrbinasta stena Košute, za njo se vrste Begunjščica, Stol, Golica, Jepa. V dnu zad se pa grmadi sklop Julijskih Alp s Triglavom prvakom na čelu — veličasten prospekt!

Omeniti bi moral panoramo še od drugih strani: od Dobrača po Visokih Turah dol do Sinje planine, do štajerska Golovca, Velike Kape v Pohorju, Urške in do najbližje Obirjeve sosede, bajevne Pece s še vedno spečo vojsko kralja Matjaža. Odveč takega naštevanja! Pogled z Ojstrca tako vsestranski in dalekosežen, da mu ni para v naših Alpah, ne v Karavankah. Edino Triglav ga prekaša v jasnih dneh, kadar se odrinjajo očem tirolski Dolomiti in modrina naše, a vendar še ne naše Adrije.

Kakor na dlani pa imamo pred seboj Korotan, zlasti vse tiste predele, ki jih je modrost pariških državnikiv vsilila pod Kavdinski jarem proslulega plebiscita: Podjuno na dnesni, Rož na levi, vseskoz pa vijugasti trak danes motne Drave, onkraj nje na pokrajino Vrbskega jezera, celovško kotlino, velikovški okraj, gór do skrajnega rta, do Sinje planine, ki so jo Nemci z banalnim okusom prekrstili v Saulpe. Če ne bil silil 20 metrov nižji Mali obir tako zelo v ospredje sliko vse slovenske Koroške. A to nič ne moti. Baš Mali Obir ti kaže mejo med Spodnim Rožem in Podjuno, ki tvorita s Spodnjo Zilsko dolino poglavitne dele slovenskega Korotana.

Kaj drugega nego gledati na mrtvo karto, je zreti to pokrajino živo pred seboj. Kakor da bi veselo nad njo v zraku usudno vprašanje: "Kam se odločiš? Ali k Avstriji ali k Jugoslaviji?" In hkrati ti odgovarja zavest: "K Jugoslaviji in nikamor drugam.

Ljudje, doma v ozadju so plašljivci. To je veljalo za vojne in to velja tudi sedaj, ko se pripravlja odločilna borba z glasovnicami. Vsaka neugodna vest se razblini v tatarsko; eden namršči čelo in raztegne obraz in sto se jih začne za njim spakovati in tarnati. Tako babje malodušni ljudi v prejšnih časih menda ni bilo toliko kakor sedaj, ko smo poleg velikih dogodkov doživeli tudi marsikdo prevarico. Če jim ne poteka vse gladko kakor namazamo, pa so kremžijo in vidijo vse črno.

Res, naš rod na Koroškem ima svojo posebno dušo. Koroška ne moremo primerjati z našim Kranjcem, Goričanom, Primorcem. Predolgo je tiščala nanj nemška mora, kakor da bi se mogel tega večstoletnega vpliva čez noč otresti. Naš narod je trovala nemška šola, prepajali so ga tudi kulturni vplivi naj si so izhajali iz uradov, iz mestnih, trgovskih ali tvorniških okoliščev. Nemec se je znal med slovenskimi Koroščci uveljaviti, tako da še dandanes zro nekateri slabotneži nanj v skrbni obzirnosti manj iz spoštovanja kakor iz strahu pred njegovo nasilnostjo.

A takih slabičev je vobče le še malo med našimi ljudmi. Baš odkar narod ve,da si sme sam izbirati svojo državno pripadnost, se je narodna in osebna samozavrst silno ojačila. Pred kratkim mi je dejal tam doli župnik v Št. R.: Vsak človek, naj si še tako preprost in neučen, ve, zakaj gre. Kdor je naš, ostane naš do odločilnega trenotka; kdor pa nam je nasprotnik, ga ne moremo z ničemer pridobiti. Vsak si je na jasnem — mož in žena — da bo glasovanje odločilno." Gotovo je še dokaj omahljivcev, ki se bodo šele pod pritiskom agitacije zadnjih dni odločili na to ali ono stran, a teh je razmerno malo in nikakor ne bode odločevali njih glasovi, vsaj v pasu A ne. So pa nemškutarska gnezda tudi v tem predelu n. pr. Velikovec, Pliberk, Železna Kaplja, Borovlje. A ni izključeno, da bo tudi v teh občinah prevladal končno zdrav gospodarski razum.

Sploh je zastarela metoda, če hotel še kdo udarjati le na nacionalno struno bodisi med Slovenci, še bolj pa med Nemci. Celo med celovškimi Nemci se pojavlja vedno glasneje struja, ki želi združitve z Jugoslavijo, seveda zgol iz gospodarskih ozirov. Pametni Koroščci so to! Ti vsaj vedo, zakaj hočejo Tirolci, Predarici, Salcburžani proč od svoje nebogljene majke Avstrije. Čemu naj bi pa Koroščci. zlasti Celovčani silili k izstradani Avstriji proti svojemu boljšemu prepričanju? Celovec je navezan na rodovitne pokrajine Koroške, in to sta slovenski Rož in Podjuna. Celovec ima veš obrtnih, trgovskih in tovarniških podjetij, ki bo našla svoje solidne odjemalce edino v Jugoslaviji. Celovec najde možnost za nadljni svoj razvoj edino kot postojanka v jugoslovenski državi. Če ostane pri Avstriji, ga čaka tista britka usoda, kakor je čuti že Dunaj in Gradec in vsa druga nekdanja glavna mesta. Nasprotno pa — evo Maribora! S kakim razmahom se je pričelo to še pred par leti tako skromno mesto dvigati in širiti!

Čul sem, da bi se Celovec in ž nji pa B kmalu nagnila na našo stran, če bi se jim zagotovilo neke pravice in priznali pripustki v narodnem in upravnem oziru. Mislim, da naša vlada ne bi ostala gluha proti takim zahtevam. Uradniki naj bi ostali na svojih mestih, šole naj bi ostale za nemško mladino nadalje nemške, mestna avtonomija naj bi s pametnimi omejitvami ostala nadalje v veljavi. Celovec bi lahko postal kulturno zatočišče jugoslovanskega nemštva, ki ni takšna "quantité négligeable", kakor si ga hočejo nekateri anakronistično orijentirani tiranički predstavljati.

Če pa Celovec klone pod terorjem glupe in kričavih zabavljačev, rešilne deske, četudi smo mu sedaj pripravljeni graditi zlate mostove. Tedaj pa se razmakne Borovljan, Velikovcu, Pliberku pogled v najlepšo bodočnost. Ta mesta bodo zlahka nadomestila vse, kar je dosle nudil Celovec našim ljudem. Če bo kdo te beležke čital, bo mogoče skomizgal, češ, glej ga, kak optomist je, ki to piše! Kakor da bi nam bila zmaga v A-pasu že gotova! Da, gotova nam je, samo odnehali ne smejo tisti, ki ljudstvo v tem smislu vodijo; nadalje je treba odbijati vse vražje nakane in uničevati peklensko gonjo, ki jo počenjajo protivniki baš seraj, ko se je mejna črta odprla. Zaprevara laž, natolcevanje, hlimba. Kako se dobrikajo ti hinavci antanskim zastopnikom! Prav tisti, ki so med vojno pozdravljali z "Gott strafe England!" bi sedaj poljubili Angležu roko, tudi če bi jih z bičem ošvrknila, in v spominski knigi dolí v koči je napisal celovški veljak že l. 1917: "Cadorna erbleiche, jetzt gibts noch Schwabenstreiche!" Danes pa pozdravljajo isti primojduševci Italijane kot svoje moralne in politične zaščitnike. Zopern je posel s takimi nasprotniki!

Od odrisa naravne veličastnosti sem zašel v politično razmotrivanje. Ne more si gaj ob pogledu na to krasno in bogato zemljo, zavedajoč se, da ji pride v kratkem usodni dan novega življenja. Kritičen dan prvega reda! Dejal sem že, da je v zraku nekaj težkega — in kdo bi zameril, če prevzame to težko ozračje tudi motrilca na Obirju!

I. W.

HIŠE NA PRODAJ.

Na prodaj imam dve hiši v Lettsdale, Pa. na št. 48 First St. Hiše stoje na Letsdale Crossing ali Leetsdale Station. — Prva hiša je na vogalu ter zidana iz kamena obsega 6 osob in 1 spalno sobo. Voda je napeljana mrzla in gorka v tej hiši in plin za razsvitljavo. Sobe so svitle in zračne.

Druga hiša, kjer jaz živim, ima 7 sob in 1 spalno sobo ter je iz lesa; voda mrzla in topla je napeljana tako je tudi napeljan plin. Zelo prikladna za držati boardarje, ker je le par minut hoda do fabrike. Tudi je prikladna ta hiša za kak biznes. Kdor hoče kupiti katero izmed teh hiš, naj jih pride osebno pogledat, ali naj mi piše. Jaz sem vedno doma izjemši par ur okrog poldana.

Ivan Svetec,
Box 3
Leetsdale, Pa.

KJE JE?

Josip Lajkovič, star 40 let, rojen v Pristavi št. 2 fara Leskovec pri Krškem. V Ameriko je došel še kot 12 letni deček. Prvi čas je živel v La Salle, Ill. Radi važnih zadev in v njegovo lastno korist naj se takoj pismeno javi na:

Uredništvo "Glasila K. S. K. Jednote 1951 W. 22 Pl. Chicago .Ill.

Kdor izmed rojakov morda zna za njegov sedanji naslov je uljudno prošen, da ga naznani gorinavedenemu uredništvu.

KJE JE?

John Stromar. Za naslov bi rada zvedela njegova skrbeča mati **Marija Vrhovnik** begunka, **P. Ruše, št. 54 nad Mariborom. Spod Štajer, Jugoslavija.**

Dotičnik je odšel v Ameriko leta 1912. Zadnjič je pisal domov še pred vojno leta 1914 iz Philadelfije, Pa. živeč na 706 South St.

NEVESTA!

"Miljonska Nevesta" ali trpljenje mlade matere je kompleten krasen roman v 44. zvezkih, ter stane poštnino prosto sedaj samo $2.50. Zalogo sem prevzela od rojaka Jos. Tomica, kateri je odpotoval v stari kraj. — Regularna cena je bila $5.28.

Z naročilom pošljite Money Order ali pa poštne znamke.

PAULINE BERGER,
3125 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

"GLASILO K. Š. K. JEDNOTE"

Izhaja vsako sredo.

Last Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Združenih državah ameriških.

Uredništvo in upravništvo:
1951 West 22nd Place, CHICAGO, ILL.
Telefon: Canal 2487.

Naročnina:
Za člane, na leto $0.96
Za nečlane $2.00
Za inozemstvo $3.00

OFFICIAL ORGAN
of the
GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION
of the
UNITED STATES OF AMERICA

Issued every Wednesday.

Owned by the Grand Carniolian Slovenian Catholic Union of the United States of America.

OFFICE:
1951 West 22nd Place, CHICAGO, ILL.
Phone: Canal 2487.

Subscription price:
For Members, per year $0.96
For Nonmembers $2.00
For Foreign Countries $3.00

Novo izseljevanje v Ameriko.

V rokah imamo ljubljanskega "Slovenca" št. 196 z dne 28. avgusta t. l., ki je priobčil na prvi strani za nas, ameriške Slovence nad vse pomenljiv članek pod naslovom "Novo izseljevanje v Ameriko". Navedeni članek slove sledeče:

"Izseljevalno vprašanje je eno najbolestnejših, kar jih poznamo v kulturno-politično-gospodarskem razvoju svoje ožje domovine. Tisoči in tisoči močnih fantov, mladih družinskih očetov in zdravih deklet je s težkim srcem zapuščalo vsako leto domačo grudo in šlo iskat mlejše usodo preko morja v Ameriko. Ni jih gnal pohlep po zlatu izpod domače strehe, ki jim je bila izza detinskih let k srcu prirastla. Trd boj za vsakdanji kruh in osebni obstanek je gnal naše ljudi v daljno tujino negotovi bodočnosti nasproti. Kmetske hiše so bile prenapolnjene ,domačije do skrajnosti razdeljene in razkosane, po maloštevilnih obratih na slovenskem ozemlju pa se je kopičil tuj kapital, šopirilo se tuje uradništvo, dobivalo kruh in zaslužek tuje delavstvo. Težko je bilo vsakomur pri sreu, a ni je bilo izdatne odpomoči, ko je imelo vso odločilno moč brezozirno nemštvo v rokah.

Enkrat samkrat smo zavidali Amerikance: V svetovni vojni. Srečni, ki niso bili prisiljeni, vojskovati se in prelivati srčno kri za — tujca. Mislili smo o tem, blagrovali Amerikance in si sami želeli v tujino. Toda čim več je bilo krvi, čim bolj smo trpeli, tem bolj je rastla v nas želja in volja po samostojni jugoslovanski državi. Pri kadrih in v fronti, na vlaku in v krčmah, na cesti in na dopustu doma smo govorili o njej, revolucionirali ljudi, in posrečilo se je. — Svobodno smo zadihali in se spomnili stotisočev izseljenih bratov v Ameriki.

Začeli so se vračali. Nekateri so hiteli k svojim družinam, druge je gnala čista domovinska ljubezen nazaj, tretji pa so spoznali, da je tujina vendar le mačeha. Šli so domov, da si postavijo hišico, da kupijo par njiv okrog nje in da žive mirno in tiho človeka dostojno življenje. Prihajali so s polnimi kovčki in polnimi denarnicami. Med potjo so jih ogoljufali verižniki z valutami za marsikak tisočak, a vendar so prinašali vračajoči se Amerikanci visoke svote denarja domov. Številke so šteli ,samo številke in si domišljali bogastvo. Pozabili pa so na notranjo vrednost denarja ,ki je tako grozno majhna. Zato so se uračunali. Obleko so napravili svojcem, popravili orodje in gospodarska poslopja, potem pa je prišel konec. Ali jim je pošel denar, ali pa ga ni bilo za nakup ene njivice. — Zemlje pa potrebujejo naši Amerikanci pred vsem, ker so brez nje. Toda te jim ne proda danes nihče, ker ima vsakdo rajši blago kot negotov papirnat denar. In tako stoje danes Amerikanci tam kot pred vojsko. Zemlje bi rad, pa je ni. In če ni zemlje, ni stalnih dohodkov, ni kruha in ni obstanka. Tisoči bodo skopneli, in spet bo beda tukaj!

Poleg tega pa prihajajo fantje in dekleta dan za dnem v Ljubljano in povprašujejo po potnih listih v Ameriko. Tisoči so!

Ali ni to jasen dokaz, kakor slabo stojimo?! Kdo se bo brigal za to, če ne mi sami! Kje je rešitev?! **Doma potrebujemo delavcev vseh vrst, a ti silijo preko morja!** Naj se ob pravem času zganejo merodajni činitelji, da ne bo prepozno! Dvojno se izpelje lahko v doglednem času, da se prepreči nove izseljeniške nesreče. In sicer:

1. Nemudoma naj se popišejo oni Amerikanci, ki so se vrnili, ki imajo denar ter bi radi zemlje, da si zgrade samostojno gospodarstvo. Tem naj se odkažejo kompleksi v naši južni domovini, ki je določena za naseljevanje. Ozira naj se vlada nanje ob reševanju agrarne reforme v prvi vrsti. Razdeljena veleposestva naj dobe Amerikanci!

2. Takoj naj se uredi kmetsko delavsko, poselsko in bajtarsko vprašanje !Ljudem je treba v vasi zasigurati človeka dostojno življenje, pa ne bodo silili ven. Radi, iz srca radi bodo ostali doma.

Ako je pri nas dovolj socialnega čuta in pravega krščanstva, potem bo to lahka naloga. Na delo!" Ž."

* * *

Kaj naj rečemo na gornje vrstice? — Nič drugega, kakor to, da jo je člankar —Ž.' dobro pogodil. Vsaka beseda, vsak stavek, vsaka trditev od začetka do konca navedenega članka je resnična, koji bi se lahko še marsikaj dostavilo in isto okrepilo.

Res je, da smo se pred leti s težkim srcem poslavljali od domače grude, hiteči v neznano tujino. Vzrokov zato je bilo čezmerno. Poleg že gorinavedenih, nam osobito ni ugajalo hlapčevanje pod bivšo črno-žolto Avstrijo; želeli smo si svobode v naši novi domovini. — — Eni (le bolj redki) so v resnici našli tukaj svojo srečo in blagostanje drugi so pa ostali večni in morda še večji trpini kapitalizma kot doma. Kdor gre v Ameriko mora trdo delati da zasluži svoj vsakdanji kruh, mora delati veliko več in bolj nevarno kot je pa delal v starem kraju. Kdo zamore prešteti tisoče in tisoče naših slovenskih žrtev, katere krije ameriška gruda ,ki so dali svojo kri in življenje pri nevarnem delu v tovarnah, ali v globokih podzemeljskih rovih? Žrtvovali so se za povzdigo ameriškega kapitalizma. — Kdor pri nas noče delati in previdno živeti, tega tepe usoda in gorje, ker ni več v domačem kraju, ampak med deloljubnim ameriškim ljudstvom. Nikjer drugje ni znana prislovica: "Kdor ne dela, naj ne je —" bolj udomačena, kot med Amerikanci.

Označeni člankar (Ž) trdi, da primanjkuje v domovini delavcev. —Ni čuda, ker je preveč takih domo- in rodoljubov, ki se boje dela. Kak vtis je imel baš te dni neki, iz stare domovine se vrnivši ameriški Slovenec, o splošnih razmerah v Sloveniji, smo nedavno poročali. Po trgih in mestih je slovenskemu ljudstvu zabava in postopanje bolj pri srcu kot pa delo. Ni čuda da so noč in dan kavarne in zabavišča nopolnjena. Vse one delomržne osebe jaro-gospodo, "škrice" in "frakarje" naj bi vlada prisilila k delu, in poštenemu zaslužku pa ne bo toliko delavcev primanjkovalo. Če pa ljudstvo hoče rajši udobno živeti namesto delati, potem ni čuda, da čitamo o splošni nezadovoljnosti, draginji in bedi v starem kraju. Dajte vsakemu veseljaku kramp in lopato v roke, kakor jih vrtimo mi ameriški Slovenci, pa ne bo manjkalo delavcev! — —

Zavidate nas da mi Amerikanci nismo bili prizadeti v minuli svetovni vojni? — To ni resnica! Kakor znano, so Združene države napovedale vojno nemški vladi dne 6. aprila 1917, Avstro-Ogrski pa začetkom decembra istega leta. Amerika je poslala nad 2 miljona svojih hrabrih sinov na tudi ameriško bojno polje; naši vojaki so se borili celo v mrzli Sibirji! Izgubili smo jih za vedno okrog 60,000; pohabljencev je pa nad 150,000. Marsikak slovenski mladenič se je boril za dosego svetovne svobode v minuli vojni. Padlo jih je tudi dosti na bojišču. Imeli smo ameriški Slovenci pod zastavo strica Sama celo naše rodne brate višje častnike, mnogo častnikov in podčastnikov; nekateri izmed teh so dobili za svoje hrabro bojevanje celo odlikovanje. In ne samo to. Med tem ko so se naši rodni bratje borili tudi za razpad Avstrije, smo mi doma vstrajali, delali noč in dan, celo stradali in z varčevanjem poleg visoke draginje pripomogli Ameriki do tako sijajne zmage. Žal le, da se Amerika ni takoj podala v vojno, pa bi bila ista morda že v 1 letu končana, ne pa v 4½ letih.

Da naši ameriški rojaki, ki so se vrnili v domovino, niso v obče zadovoljni v Jugoslaviji, o tem je splošno znano. Razlika med Ameriko in Jugoslavijo je namreč v vseh ozirih velika; največ se pa pritožujejo naši ljudje čez vedne Vaše notranje boje in politično strankarstvo, česar mi nismo navajeni. Tudi verižništvo jim ni po volji in pa oderuštvo, koje člankar sam omenja. Čemu pa slavna jugoslovanska vlada vse to trpi? Ali ni nobene odpomoči?

Našim v domovino se vrnivšim rojakom se ponuja zemljo. Marsikak slovenski Amerikanec je imel tukaj na razpolago dovolj zemlje za obdelovanje, celo državne zastonj. Odkrito povedano, da naših ameriških Slovencev ne vleče dosti na kmetije, kjer bi iste lahko bolj praktično obdelovali kot pa v domovini. Naši trpini so ponajveč zaposleni po tovarnah, v rudnikh in pri industrijskih podjetjih. Kako pa dandanes cvete industrija v Jugoslaviji? Še vedno slabo. — Kako je s poljedelstvom? Zaman iščete pri Vas doma takih strojev za poljedelca kakoršne imamo tukaj. Težko da se bo kak bivši ameriški Slovenec privadil starokopitnemu delu (brane in pluga) na kaki farmi širom Slovenije. — In pa udobnost glede davkov? Tu so zemljiški davki farmarjev tako nizki, da jih niti omenjati ne moremo; v starem kraju pa dohodninski in drugi davki skoro ves dobiček kmetu odnesejo. In pa vedna neurja, toče ter nevihte. Zelo dvomino, da boste zamogli naše ljudi obdržati na kmetijah. — Ostali bi morda pri industrijskih podjetjih, in v rudnikih če bi zaslužili saj delavcu primerno plačo in če bi ne bilo zunaj take draginje.

Po našem skromnem mišljenju bi vlada storila največje dobro za bivše ameriške Slovence, če bi jim pomagala vrniti se nazaj v Ameriko; to delo bi bilo Jugoslaviji stoterno poplačano, kajti na milijone kron je že romalo iz naše nove domovine v stari kraj, kojih bi naši ljudje ondi nikdar ne bili prislužili. **Iv. Z.**

Nekaj podatkov o zlatih časih v Ameriki.

V zadnji številki "Glasila" smo priobčili nekaj podatkov o posledicah draginje ali, kako se je ista razvijala od pričetka svetovne vojne pa do danes. Navedeni članek nima v obče za nas Amerikance nobenega posebnega pomena, ker smo posledice draginje sami občutili in prestali. Zanimalo pa bo morda ono poročilo naše ljudstvo v starem kraju, ki morda še danes misli, da smo ameriški Slovenci srečno živeli tekom vojne kakor v deveti deželi ali kakor v raju. Dasiravno tarnajo v domovini še vedno o veliki draginji, moramo priznati, da je v Ljubljani dandanes dosti stvari bolj po ceni, kot pa pri nas v Ameriki.

V naši novi domovini se je po ceni živelo pred 25—30 leti, še bolj pa za časa George Washingtona, prvega predsednika Združenih držav.

Iz nastopnih vrstic lahko posnemamo, kake so bile tukaj plače od l. 1792 do 1795, pa tudi kako po ceni je bilo tedaj življenje. Podatki tega poročila o "zlatih" časih v Ameriki so posneti iz New York City Directory (mislovnika) iz leta 1795 in iz nekega rokopisa Garret Abeela, l. 1792 v New Yorku živečega trgovca.

V onih letih sta se glavno življenje in promet osredotočevala v mestu New York, ki je tedaj štelo samo 35,000 prebivalcev; danes jih pa šteje okrog 5 milijonov. Trgovsko središče tedanjega New Yorka je bilo ob Broadwayu do Murray ceste, kjer so rasle hiše kakor gobe po dežju. Vse je bilo zaposleno od predsednika Združenih držav do najbolj priprostega delavca, ker ljudstvo je tedaj trumoma vrelo v obljubljeno deželo za srečo.

Prvi predsednik George Washington, kot najvišji uradnik naše republike je dobival $25,000 na leto; predsednik je bil istočasno najbolj plačana oseba v Združenih državah; od te svote je moral George Washington plačevati še svojega privatnega tajnika. Plača podpredsednika je znašala pred 125 leti 5 tisoč dolarjev na leto; državni tajnik je dobival $3,500.00; vojni tajnik $3,000.00; generalni poštar $2,000.00, generalni pravdnik pa $1,900. — (Dandanes znaša predsednikova letna plača $75,000). Plača vrhovneag sodnika Združ. držav je tedaj znašala $4,000.00, drugih njegovih zaveznih sodnikov po $3,100.00, ostali zvezni in državni sodniki so imeli pa od $800 do $2,000 letne plače.

Kongresnikom se je plačevalo sprva po $6.00 dnevnic za vsak dan zasedanja; od 4. marca 1795 se je pa dnevnice zvišalo na $7.00; poleg tega so dobivali nekaj odškodnine za potne stroške, klerki (pisarji), nastavljeni po raznih državnih uradih so imeli okrog $500 do $600 letne plače.

Med raznimi civilnimi stanovi so bili pred 125 leti v Ameriki bančni uradniki najboljše plačani. Tako n. pr. je imel predsednik banke Združenih držav $3,000 na leto, drugi uslužbenci pa od $600 naprej. Primeroma nizke plače so imeli tudi učitelji, duhovniki in nastavljenci po trgovinah.

V istih letih je dobival prvovrsten obrtnik, ali delavec po $2.00 na dan; mizarji in tesarji pa po $1.50, pa so morali delati od zore do solnčnega zahoda, večkrat po 14—16 ur. Domači posli so imeli po $5—$10 mesečne plače s hrano in stanovanjem vred. Iz tega lahko izprevidimo, da so se pred toliko leti plače določevale po dnevnih potrebščinah posameznikov. Ker so bile tedaj plače nizke, so bile tedaj tudi življenske potrebščine po ceni. Dosti stvari, katere najdemo dandanes v vsakdanjem življenju, pred 125 leti sploh še ni bilo (avtomobilov, vlakov, parobrodov itd.); one stvari, ki so pa danes že povsem udomačene in po ceni, so bile istočasno silno drage. Obleka v obče, obuvalo, živila in pijača je bila l. 1792 za 1000 odst. cenejša kot pa dandanes.

V New Yorku je stala ob Broadwayu med Cedar in Nassau cesto velika ljudska tržnica, kamor so hodile gospodinje kupovat potrebna živila. Tedaj je Newyorčanka lahko kupila en funt najboljšega svinjskega ali govejega mesa za pet (5) centov. Bravina (ovčje meso) se je prodajalo po 4c funt. Zelo po ceni je bila tedaj tudi različna divjačina, koje je prihajalo osobito v jeseni dosti na trg. Včasih je bila divjačina celo cenejša kot navadno goveje meso; istotako je bilo s perutnino. Lepo, pitano gosko bi tedaj človek lahko kupil za 30c par, rac pa za celih 20 centov.

Kdor se je naveličal uživanja mesa, je imel dosti žlahtnih morskih rib na razpolago za slepo ceno. Rib se je spravljalo osobito ob petkih cele barke in čolne iz obrežja Long Islanda v mesto. Leta 1792 je pripeljal neki ribič v mesto na prodaj več različnih vrst rib na prodaj, katere je dajal po 2c ena k drugi; raki so bili po 2c en funt mehki raki pa 12c ducat; najboljše vrste ostrige so veljale 25c sto.

Kakor je bilo tedaj meso po ceni, je bila tudi nizka cena zelenjavi in ovoču. Cel bušelj krompirja je veljal 30c, navadne vrste pa po 12c; 100 funtov koruzne ali ajdove moke je veljalo $1.00 ržene $1.20; oranže in južno sadje je bilo istočasno pač neizmerno drago, ker ga niso dovažali na trg.

V New Yorku je v istih letih najbolj slovela Frauncesova taverna, kamor so zahajali vsi državniki, politikarji, finančniki in drugi ugledni meščani. Tam si lahko obedoval ali večerjal za 25—30c, pa si imel vsa najboljša jedila s pijačo vred na razpolago. Za bankete in slavnostne pojedine se tudi ni več računalo. V navadnih restavrantih si je delavec lahko privoščil za 3—6c okusno kosilo s pijačo vred.

To so bili v resnici "zlati" časi za tedanje prebivalce, osobito za delavce.—Dandanes so pa "zlati" časi le za razne oderuhe in profitarje.

75 letnica "Baseball" (žogometne) igre.

Marsikdo izmed nas starejših priseljencev je v prostem času radovedno opazoval na kakem igrišču, ali v kakem parku skupino čvrstih ameriških fantov, ki so metali in lovili žogo, ali po domače izraženo, ko so igrali "baseball" (žogometno) igro,, ki je ena izmed najbolj znanih narodnih iger v Združenih državah, ki je obhajala dne 23. t. m. 75 letnico svojega obstanka.

Stvar nas ni v obče zanimala, ker pomena igre nismo razumeli. Reči moramo le toliko, da je ta igra v resnici med vsemi ostalimi športnimi igrami ena izmed najlepših, ker je v prvi vrsti zabavna, pa tudi koristna za krepitev telesa v urnosti; ni torej čuda, da jo pazno gleda in zasleduje vsako leto na milijone Amerikancev.

Ako vprašate kakega 7 letnega šolarčka, vam bo docela razložil glavne poteze in pomen te igre. Ime "baseball" je nastalo iz besede "base" — temelj ali mesto —; v pomenu igre je izraženo tudi mesto v krogu in besede "ball" — žoga, ker se meče isto z enega mesta (stališča) igralcev na drugo. Kdor preteče prvi ali večkrat 254 čevljev obsegajoči krog v obliki demanta, ne da bi ga nasprotnik zadel z žogo, ta naredi 1 točko (run). Igralcev je po 9 pri vsakej skupini (team) navajamo jih v angleščini: Pitcher (metalec žoge), catcher (lovilec), 1st, 2nd, 3rd baseman (igralec na 1., 2. in 3. mestu), right field, center field, left field (igralci na desni, v sredini in na levi strani izven kroga), short stop (igralec, ki stoji med 2. in 3. mestom); v tej igri je tudi takozvani batter, to je igralec, ki z betom (količem) udarja po žogi in "umpire," sodnik (nadzornik). Običajno igra vsaka skupina po 9 krat (innings).

Ta narodna ameriška igra se je tekom 75 let zanesla v vse druge dežele in države širom sveta. Žogometni (baseball) klub imajo celo naši rojaki v Ljubljani. Tudi pri nas v Združenih državah so po raznih večjih naselbinah: Chicago, Waukegan, Joliet, Cleveland, Pueblo, ameriški slovenski žogometni klubi.

Ker smo prepričani, da niti vsi naši vrli ameriški slovenski mladeniči ne vedo zgodovine te igre, smo baš ob njeni 75 letniki napisali te vrstice, kar bo gotovo vsakega prijatelja žoge in beta zanimalo.

V obče se sodi, da se je ta igra razvila iz stare angleške igre letalcev (rounders). Igrali so jo že prvi ameriški naseljenci pod imenom "town ball" (krajevna žoga). Kasneje so jo nazivali z: Three-old-cat, ali Tom-old-cat (3—4 stare mačke in "scrub"). Iz vseh teh iger je še le leta 1845 sedanja prava "baseball" igra.

Leta 1907 so pričele razne znane ameriške žogometne lige raziskovati zgodovino in izvor te igre ter so prišli končno do sledečih uspehov pri poizvedovanju:

Prvi žogometni klub je bil ustanovljen in organiziran dne 23. septembra leta 1845 v New Yorku pod imenom "Knickerbocker Club." Že 6 let prej (1839) se je bavil s to igro neki Abner Doubleday iz Coopertowna, N. Y., ki je sestavil in naredil obris demantnega kroga za "baseball" igro.

Ko je bil Knickerbocker Baseball klub v New Yorku ustanovljen, se je določilo, da zmaga ona skupina igralcev, ki naredi 21 "runs" (krogov). Leta 1846 je bil ustanovljen že tekmec prvooznačenega žogometnega kluba in sicer pod imenom "The New York Nine" (Devet Newyorčanov). Oba ta kluba sta si napovedala tekmovalno igro, ki se je vršila dne 19. junija 1846 v Hoboken, N. J. Zmagali so slednji ali novinci z 21 točkami proti 1 ter so morali za nagrado "Knickerbockerji" svoje zmagalce zato dobro pogostiti z večerjo.

Tedaj so bile pri tej igri še vse drugačne določbe in sicer za igralca (batterja), ki je izgubil igro, če je bil vjet že pri prvem skoku, ali če je bil od žoge zadet od nasprotnega igralca, ko je tekal z enega mesta na drugega. "Pitcher," metalec žoge, je moral držati roko naravnost stegnjeno, ne pa sključeno, ko je žogo naprej vrgel.

Kako se varujemo griže.

Griža je nalezljiva bolezen, katero povzročujejo bakterije. Pojavi se največkrat z bolečinami v trebuhu in močno drisko. Človeški odpadki so pričetkoma brez vsakih izvanrednih primesi, čez nekaj dni se pa pojavi v odpadkih sluzasta tvarina, katera postane ali takoj ali čez nekaj dni več ali manj pomešana s krvjo. Vzrok sluza in krvi v blatu so ob širna ulesa v debelem črevesu. Driska traja skoro do dva tedna; bolnik mora iti dnevno 20 do 40 krat na stran.

Pri griži je v prvi vrsti potrebno, da se bolniku uredi hrana. Uživati mora samo tečno hrano, katera donaša njegovemu oslabljenemu telesu dovolj moči. To so krepke juhe, lahka močnata jedila, kakao čokolada. Varovati se mora ja vseh težkih jedil. vseh jedil in pijač, katera vsebujejo kislino, sadja in vseh močnih dišav; tudi jajca niso priporočljiva. Kot pijačo naj se dajejo bolniku lahki čaji z malo količino konjaka. Na trebuh naj se jim pokladajo topli obkladki.

V vsakem slučaju naj se pa pokliče k bolniku zdravnik, kateri bo najbolje vedel razsoditi, kako in s kom se bolnik mora hraniti in lečiti. Ker je griža nalezljiva bolezen, je pa v prvi vrsti potrebno, da se vsakdo varuje okuženja s povzročevalci griže. V to svrho se priporoča vsakemu:

Vsakdo mora paziti na kolikor mogoče popolno posebno snago. Osobito naj si vsakdo vsaj predno začne jesti, dobro umije roke, istotako naj se umijejo roke redno, ko se pride iz stranišča. Varovati se moramo tudi na ta način, da ne vživamo nobenih jedil, na katerih se drže povzročitelji griže. V prvi vrsti je omeniti tukaj sadje in salata.

Nikdo naj ne zahaja v tako hišo, kjer se nahaja kak bolnik, ki trpi za grižo, kajti vsaka taka hiša je okužena.

Ako pa kdo oboli za grižo, se mora takoj urediti tako, da ne more nihče priti z njim v dotiko, kakor samo oseba, katera mu streže. Da tudi ta oseba ne oboli, mora ista z največjo skrbnostjo paziti na to, da ima vedno snažne roke in snažno obleko. Predno zapusti bolniško sobo, si mora roke dobro v razkuževalni tekočini umiti sleči srhno obleko, v kateri streže bolniku. Vsi predmeti, kateri pridejo z bolnikom v dotiko, se morajo takoj po vporabi dobro razkužiti in sicer trdi predmeti naj se prekuhajo, perilo in obleka naj se pa položi pred pranjem za več ur v razkuževalno tekočino.

Ker so nahajajo povzročitelji griže v človeškem zlatu je treba vedno blato pred izlivom v stranišče dobro razkužiti na ta način, da se mu primeša apnena voda ali pa kaka druga močna razkuževalna raztopina. Bolnikova soba se mora vedno snažiti in večkrat izmiti vsi predmeti v njej z razkuževalno tekočino. Istotako je treba stranišče vedno snažiti in izmivati z razkuževalno tekočino. V stranišče naj se vlije vsak dan par škafov apnene vode. Osobito stanovalcem okužene hiše se mora priporočati, da vživajo samo prekuhana jedila in ako nimajo popolnoma neoporečene vode na razpolago, da pijejo samo prekuhano vodo.

Kadar bolnik ozdravi, se mora vse predmete, kateri so prišli z njim v dotiko, bolniško sobo in stranišče še enkrat razkužiti.

Razkuževalne snovi si pripravimo na sledeči način:

1. Apnena voda. En del živega apna se dobro zmeša s 4. deli vode.

2. Karbolova ali lizolova voda. Na en liter vode se dobro zmeša 60 gramov lizola ali pa karbola.

Cenjeni sobrat! Cenjena sosestra! Stopi v vrsto agitatorjev za našo Jednoto!

Dobro delo boš storil, če pridobiš kakega novega člana (ico) za K. S. K. Jednoto.

K. S. K. Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1898.

GLAVNI URAD: JOLIET, ILL.

Telefon 1048.

od ustanovitve do 1. avgusta 1920 skupna izplačana podpora $1,794,317.86.

GLAVNI URADNIKI:

Glavni predsednik: Joseph Sitar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
I. podpredsednik: Math. Jerman, 332 Michigan St., Pueblo, Colo.
II. podpredsednik: Frank Opeka, 26 Lenox Ave., North Chicago, Ill.
Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Pomožni tajnik: John Dečman, Box 168, Forest City, Pa.
Glavni blagajnik: John Grahek, 1012 N. Broadway St., Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Francis J. Ažbe, 620 — 10th St., Waukegan, Ill.
Pooblaščenec: Ralph F. Kompare, 9206 Commercial Av., So. Chicago, Ill.
Vrhovni zdravnik: Dr. Martin Ivec, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Josip Dunda, 704 North Raynor Ave., Joliet, Ill.
Martin Nemanich, 1900 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Math Kostainšek, 302 No. 3rd Ave., West, Virginia, Minn.
John Mravintz, 1107 Haslage Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.
Frank Frančič, 8205 National Av., West Allis, Wis.

POROTNI ODBOR:

Mihael J. Kraker, 719 E. 3rd St., Anaconda, Mont.
Geo. Flajnik, 4413 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Anton Gregorich, 2112 W. 23rd St., Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:

Anton Burgar, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.
Joseph Russ, 6517 Bonna Ave., N. E., Cleveland, Ohio.
Frank Plemel, Rock Springs, Wyo.

UREDNIK "GLASILA K. S. K. JEDNOTE":

Ivan Zupan, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill. Telefon Canal 2487.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročnino pa na: "GLASILO K. S. K. JEDNOTE, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

URADNO NAZNANILO.

NAZNANILO ASES. 10—20. ZA MESEC OKT. 1920.

Imena umrlih članov in članic.

Zaporedna št. smrtnega slučaja v tekočem letu:

67.

15668 Anton Klobučar, star 26 let, član dr. Vit sv. Jurija 3, Joliet, Ill., umrl 1. sept. 1920. Vzrok smrti: Mrtvouduost možgan. Zavarovan za $1000.00. Pristopil k Jednoti 13. jan. 1910. R. 16.

68.

1031 John Ferlan, 54 let, član dr. sv. Jan. Krstnika 14, Butte, Mont., umrl 16. avg. 1920. Vzrok smrti: Naduha in pljučna bolezen. Zavarovan za $1000.00. Pristopil k Jed. 15. febr. 1900. R. 34.

69.

18777 Milan Krznarich, star 28 let, član dr. sv. Jan. Krstnika 20, Ironwood, Mich., umrl 19. avg. 1920. Vzrok smrti: Ponesrečil s puško. Zavarovan za $1000.00 Pristopil k Jednoti 15 dec. 1912. R. 20.

70.

12659 Ignac Marinčič, star 40 let, član dr. sv. Vida 25, Cleveland, O., umrl 12. avg. 1920. Vzrok smrti: Jetika. Zavarovan za $1000.00. Pristopil k Jednoti 26. dec. 1907. R. 27.

71.

5441 Marija Kočevar, stara 35 let, članica dr. sv. Cirila in Metoda 144, Sheboygan, Wis., umrla 8. avg. 1920. Vzrok smrti: Kostna jetika. Zavarovana za $1000.00. Pristopila k Jednoti 5. nov. 1912. R. 32.

Imena poškodovanih in operiranih članov in članic.

Zaporedna številka:

79.

815 Frank Lokar, član dr. sv. Jan. Krstnika 11, Aurora, Ill., operiran 23. avg. 1920. Opravičen do podpore $50.00.

80.

15819 Josip Berkopec, član dr. sv. Jan. Krstnika 14, Butte, Mont., operiran 6. avg. 1920. Opravičen do podpore $50.00.

81

15316 Vincenc Bošnjak, član dr. sv. Jan. Krstnika 14, Butte, Mont., operiran 29. jul.-1920. Opravičen do podpore $25.00.

82.

3083 Matevž Bokal, član dr. Marije Pomočnice 17, Huntington, Ark., operiran na očesu vsled očesne mrene. Opravičen do podpore $50.00.

83.

21125 Frane Debeve, član dr. sv. Vida 25, Cleveland, Ohio, poškodovan na levem očesu 14. junija 1920. Opravičen do podpore $250.00 za izgubo očesa.

84.

7548 Josip Planinšek, član dr. sv. Vida 25, Cleveland, Ohio, operiran 16. julija 1920. Opravičen do podpore $50.00.

85.

16972 John Horvatin, član dr. sv. Frančiška Sal. 29, Joliet, Ill., poškodovan 16. avg. 1920. Opravičen do podpore $250.00 za izgubo levega očesa.

86.

11780 Peter Šneler, član dr. sv. Petra in Pavla 38, Kansas City, Kans., poškodovan 1. aprila 1919. Opravičen do podpore $250.00 za nerabljivo desno roko.

87.

9209 John Simončič, član dr. sv. Lovrenca 63, Cleveland, Ohio, operiran 17. avg. 1920. Opravičen do podpore $50.00.

88.

6334 Marija Poražina, članica dr. Marije Čistega Spočetja 80, So. Chicago, Ill., operirana 25. julija 1920. Opravičena do podpore $25.00.

89.

5519 Katarina Šraj, članica dr. sv. Genovefe 108, Joliet, Ill. operirana 10. avg. 1920. Opravičena do podpore $50.00.

Joliet, Ill., 24. sept. 1920. **Josip Zalar**, gl. tajnik.

Mladinski oddelek.

Zapor. štev. 88. v letu 1920—17.

1844 Frank Juha, star 4 leta 11 mesecev, član dr. sv. Cirila in Metoda 191, Lorain, Ohio, umrl 30. avg. 1920. Vzrok smrti: Jetično vnetje možganske mrene. Pristopil 3. dec. 1916. Bil član 3 leta, 8 mesecev in 27 dni. Starost prihodnjega rojstnega dne 5 let. Opravičen do posmrtnine $200.00, kateri znesek je bil pok. starišem nakazan dne 16. sept. 1920.

Joliet, Ill., 24. sept. 1920. **Josip Zalar**, gl. tajnik.

Uradni popravek.

V štev. 36 Jednotinega "Glasila" je bil med suspendovanimi člani pomotoma označen član dr. sv. Jan Krstnika 60, Wenona, Ill., 22664 Alojzij Krakar, pravilno pa bi se moralo glasiti 22427 **Josip Krakar**.

Josip Zalar, glavni tajnik.

IZ URADA GL. TAJNIKA.

Za časa svetovne vojne smo čitali dan za dnevom v angleških časnikih o velikih izgubah vojakov na raznih frontah. Tukaj jih je padlo 5 tisoč, tamkaj zopet 10 tisoč; enkrat jih je bilo ubitih 50 tisoč, drugokrat 100 tisoč itd. Na drugi strani se je zopet poročalo, koliko ljudi je umrlo vsled lakote, mraza in raznih nalezljivih bolezni. Ko je človek prebiral te liste, premišljeval padle žrtve in če bi seštel vse umrle kakor poročano potom listov, prišel bi gotovo do zaključka, da ni v srednji Evropi nobenega človeka več med živimi.

Radi takih poročil se je marsikaterikrat slišalo govorico, da bo po končani vojni priseljevanje v Ameriko popolnoma prekinjeno. Eden ali drugi je rekel: "Kedo bo pa prišel v Ameriko? Kar ni uničila vojska, umrlo je vsled raznih bolezni. Evropa je popolnoma uničena in za prihodnjih petdeset let sploh ni misliti na priseljevanje." Marsikaterega izmed naših rojakov je bolelo v dno duše, ko je čital o padlih žrtvah, misleč, da bo naš mili rod v stari domovini izginil s površja; zaradi tega na priseljevanje od strani našega naroda sploh ni bilo misliti.

Nihče ne dvomi, da ni vojna uničila in pokončala številna človeška bitja; ravno tako nobeden ne dvomi, nad mnogim žrtvam, ki so podlegle raznim kužnim boleznim; toda hvala Bogu lahko rečemo, da one velikanske številke, ki smo jih čitali, niso odgovarjale resnici. Strah, ki smo ga imeli, da bo naš narod v stari domovini docela uničen, je danes odstranjen. Naš narod v starem kraju, čeravno vsled vojne več ali manj oslabljen, še živi, napreduje in si pomaga ter hiti v Ameriko.

V nekem slovenskem listu čitamo, da je začetkom sept. meseca t. l. preko Trsta prišlo v Ameriko pol drugi tisoč Slovencev. Gotovo jih je prišlo precejšnje število tudi preko raznih drugih prekomorskih črt. Iz tega torej lahko sklepamo, da se bo priseljevanje od strani Slovencev od dne do dne množilo, nakar smo lahko vsi ameriški Slovenci ponosni in zadovoljni.

Dragi sobratje in sosestre K. S. K. J., če li ne veselite, ko čitate v slovenskih listih, v kako velikem številu prihajajo naši rojaki v Ameriko? Niste li veseli, ko se zopet sestanete s svojimi sorodniki, prijatelji in znanci, ki so morali vsled vojne marsikaj preživeti in pretrpeti? Niste li veseli, ki jih imate zopet v svoji sredi, da se z Vami vred veselijo in zabavajo? Niste ni zadovoljni in ponosni, če zamorete svojcem pomagati do boljšega življenja in napredka? Gotovo da ste. Storili bodete gotovo tudi vse, kar je v vaših močeh, da napravite te nove priseljence srečne in zadovoljne v naši novi domovini.

Pomnite dragi člani in članice, da vsak novodošli rojak je nevešč ameriških razmer. Dolžnost vsakterega člana in članice K. S. K. Jednote je, da novodošlega rojaka poduči o tukajšnjih šegah, razmerah in okoliščinah. Pred vsem pa je dolžnost vsakega člana in članice K. S. K. Jednote, da novodošlemu pojasni društvene razmere. Ko se sestanete z novodošlimi rojaki, povejte jim, da je v prvi vrsti neobhodno potrebno, da vstopi v društvo, da postane član (ica) Jednote, da je takoj zavarovan proti nezgodam in nesrečam. Povejte vsakteremu, da naj pristopi v K. S. K. Jednoto, kot prva in najmočnejša KATOLIŠKA podporna organizacija. Pojasnite vsakteremu finančno stanje Jednote. Povejte in razložite jim dobrote, ki jih je naša dična organizacija storila napram vdovam in sirotam tekom njenega obstanka. Pojasnite jim koristi, ki jih je K. S. K. J. storila napram svojemu narodu v verskem oziru. Novodošli rojaki prihajajo v Ameriko kot nepokvarjeni katoliški Slovenci, zaradi tega jim priporočajte katoliško organizacijo K. S. K. J. Pojasnite jim, da če hočejo ohraniti versko prepričanje, katero so prinesli s seboj iz rojstne domovine, je njih dolžnost, da pristopijo v društva K. S. K. Jednote.

Dragi sobratje in sosestre K. S. K. J.! Ne zamudite lepe prilike, ki Vam je dana. Pridobivajte nove člane in članice. Ne zamudite časa, bodite na straži in ne dopustite, da bi se naši verni, dobri in pošteni novodošli rojaki poizgubili med neprijatelje naše Jednote. Dolžnost vsakterega člana in članice je, da napne vse moči in poskuša pridobiti novodošle rojake v K. S. K. J. S tem bodete storili veliko dobrega za organizacijo in veliko koristnega za vsakega, ki ga bodete pripeljali v KSKJ.

Započnimo torej akcijo po geslu: "Vse kar je katoliškega, v katoliško Jednoto!"

Želeč vsem najboljšega uspeha, sem spoštovanjem in pozdravom, Vam vdani sobrat, **Josip Zalar**, gl. tajnik.

ZBROVANJE BEGUNCEV IN POSLANCEV IZ ZASEDENEGA OZEMLJA.

Ljubljanski "Slovenec" poroča:

Na iniciativo "Narodnega sveta za neosvobojeno domovino" v Ljubljani se je vršilo dne 22. in 23. avgusta t. l. v dvorani Trgovske in obrtne zbornice v Zagrebu zborovanje beguncev in članov začasnega narodnega predstavništva iz zasedenega ozemlja. Zborovanju so prisostvovali skoraj vsi slovenski in hrvatski člani začasnega narodnega predstavništva iz neosvobojenih krajev, veliko število beguncev, nadalje zastopstvo "Narodnega sveta za neosvobojeno domovino" v Ljubljani, predstavništvo "Jugoslovenske Matice" iz Ljubljane in Zagreba, zastopniki Hrvatske zajednice, Demokratske stranke, Pučke stranke in Socialno demokratske stranke iz Zagreba ter Slovenske ljudske stranke, Jugoslovenske demokratske stranke in Narodno-socialne stranke iz Ljubljane ter nekaj drugih oseb, interesiranih na Jadranskem vprašanju. V zmislu dogovora predkonference, ki se je vršila dne 21. avg. zvečer, se je predsedstvo zborovanja konstituiralo takole: Predsednik dr. Gustav Gregorin, podpredsednik Cezar Akačič in dr Dinko Trinajstić, zapisnikarja dr. Marij Krmpotić in Josip Prunk. Po obširni vsestranski in stvarni debati, ki je trajala v nedeljo od devetih dopoldne do devetnajstih s kratkim odmorom opoldne, pri kateri se je razpravljalo o zunanjem in notranjem položaju s posebnim ozirom na jadransko vprašanje, je bil voljen poseben odbor dvanajstih članov, ki je izdelal in danes predložil plenumu predloge, ki so bili po kratki diskuziji soglasno sprejeti. Sklepi, v koliko niso notranjega značaja, se nasledniji:

Jadranski zbor.

Ustanovi se permanentni "Jadranski zbor", ki bo deloval na to, da se povoljno reši jadransko vprašanje v zmislu naših narodnih teženj in za povoljno rešenje problemov, ki so v zvezi z jadranskim vprašanjem. Delovanje tega zbora se prične s tem zborovanjem, drugo zborovanje pa bo meseca oktobra t. l. v Belgradu. Jadranski zbor tvorijo osebe, ki se bavijo z jadranskim vprašanjem, posebno pa člani Začasnega narodnega predstavništva iz okupiranih krajev. Zbor voli poslovni odbor za čas med dvema zborovanjema, ki šteje zaenkrat 11 oseb ter enako število namestnikov, od katerih jih pet prebiva v Zagrebu, trije v Ljubljani, po eden na Hrvatskem Primorju, v Belgradu in Splitu. Ta odbor je bil takoj izvoljen in mu je bila poverjena naloga, da sprejema in izdaja legitimacije članom zbora in da pripravi vse potrebno za naslednje zborovanje v Belgradu, posebno pa, da pripravi poročila in predloge za belgrajsko zborovanje ter da izvrši sklepe prvega zborovanja. Odbor mora skrbeti tudi za nujna sredstva, da sestavi posebne odseke, ki bodo reševali specielne naloge. Vobče mora odbor iz lastne iniciative izvesti vsako akcijo, ki bo odgovarjala namenu Jadranskega zbora. Poslovni odbor mora nadalje tudi pospeševati organiziranje Jugoslovenske Matice ter analogno narodnemu svetu v Ljubljani organizirati posebno organizacijo na Hrvatskem, ki bo skrbela za socialno gospodarske interese beguncev in izseljencev iz okupiranih krajev.

Smeri delovanja.

Poslanci iz vseh okupiranih krajev, po temeljiti diskusiji o jadranskem problemu in o položaju v okupiranem ozemlju, konstatirajo 1. Da je in je bil ves narod v okupiranem ozemlju složen in se strinja v svojih načelih glede zahtev, da se jadranski spor z Italijo reši po principu samoodločbe narodov, kakor ga je proglasil Wilson po ruski revoluciji in da vsa dosedanja naglaševanja teh principov in vsa posredovanja zavezniških držav ter vse ogromno delo za mir in sporazum od strani jugoslovenskih uradnih faktorjev dosedaj še ni imelo nobenega uspeha. Niti najmanj se ni oziralo na ona načela. Nočejo nam priznati niti naših najvitalnejših narodnih interesov od strani našega nasprotnika — Italije; 2. da dosedanji mednarodni red ni z ničemer varoval našega naroda od pustolovskih roparjev d Annunzijevih na Reki, ampak, da še obstoji nevarnost, da se take pustolovščine razširijo še dalje v našo škodo; 3. da vsa lojalnost naše vlade, potrpežljivost javnosti in zatajevanje okupiranega prebivalstva ni moglo rešiti okupiran. prebivalstva pred strašnimi izgoni, mukami, uničevanjem lastnine in življenja ter kulturnih in gospodarskih pridobitev. Vse to ni moglo obvarovati naše države, da ne bi se Italija nelojalno vmešavala v naše notranje zadeve in da ne bi povzročevala napadov na naš državni teritorij. — V tem položaju je jasno, česa moramo pričakovati od morda polovičnega rešenja našega vprašanja. Radi tega ne moremo smatrati s to in takšno Italijo nobenega kompromisa za definitivno rešenje naših odnošajev. To dejstvo opravičuje splošno prepričanje, da mora preje ali pozneje nastopiti nova situacija, v kateri se bo realiziral naš integralni narodni program in da mora naša država in ves naš narod pripravljati se za to situacijo. Zato 1. ostanemo sedaj, kakor tudi poprej pri zahtevah integralnega osvobojenja vsega našega naroda ob Jadranu. Nikoli se ne bomo zadovoljili s tem, kar bi eventuelno naša država ali njeni predstavniki popustili; 2. Odločili smo se, da bomo držali vse nekdanje in pridobljene pozicije v spornem, mešanem, okupiranem ozemlju. Popuščanje v tem zmislu smatramo za greh nad bodočnostjo vsega naroda, 3. Proglasujemo ko obvezo narodne solidarnosti, da mora ves narod podpirati vsak svoj del v njegovih zahtevah, da omogoči svoj obstanek in da se združi z svobodno domovino. 4. Zahtevamo in z vsemi silami in v zvezi z vsemi faktorji in elementi, ki pridejo v poštev, bomo delali na to, da se nobena odločitev o usodi kateregakoli dela okupiranega teritorija ne bo izvršila, ne da bi se poprej vprašal naš narod za mnenje, da se torej vprašanje o vsem spornem etnološkem mešanem teritoriju ob Jadranu in o njegovi pripadnosti rešuje potem svobodnega plebiscita prebivalstva.

Posebni zaključki.

Zahtevamo od začasnega narodnega predstavništva, ki si mora biti v svesti svoje odgovornosti v zunanji politiki, da insistira pri vladi, da se izpremeni dosedanji sistem, po katerem se v naši državi vodi zunanja politika, ter da prevzame ono infektivno kontrolo nad vodenjem politike. V to svrho naj takoj osnuje trajni parlamentarni odbor za zunanjo politiko, ki bo deloval tudi takrat, kadar ne bo sklicano narodno predstavništvo. Odborovim sklepom naj bi bila vlada obvezana pristati v zadevah, ki se tičejo zunanje politike. Ker more zunanja politika naše države samo tedaj odgovarjati interesom in željam vsega naroda, kadar izraža voljo predstavnikov naroda, zahtevamo mi iz okupiranega ozemlja, ki smo posebno zainteresirani na tem, z vso energijo, posebno od članov narodnega predstavništva iz okupiranih krajev, da z vsemi sredstvi nastopijo za to, da se udejstve zgoraj omenjene zahteve, v primeru neuspeha pa, da puste odgovornost za posledice vladi sami in izvedejo konsekvence. Nadalje pozivljemo vse člane narodnega predstavništva iz okupiranih krajev, da pri osrednji vladi z vso energijo nastopijo za to, da vlada ne bo dopustila, da se pozabijo strašni dogodki v Splitu, Trstu, Reki, Pazinu, Zadru itd., temveč da se zahteva od italijanske vlade primerna odškodnina za vse naše poškodovane institucije in da da vsem posameznikom potrebno odškodnino. Dokler bi se to ne doseglo, naj vlada sama iz svojih sredstev predujmoma nudi prvo pomoč goriomenjenim. Zahtevamo, da se potem intervencije centralnih organov ali sicer na katerikoli način za v bodoče zagotovi varnost življenja in imetka ter da se omogoči narodni, kulturni in gospodarski razvoj Jugoslovanov v zasedenem ozemlju. Zahtevamo, da vlada vse potrebno ukrene, da zagotovi vrnitev in mirno življenje v okupiranem ozemlju vsem onim beguncem ali pregnancem, ki se žele vrniti v svojo domovino.

Končno je zbor sklenil storiti potrebne korake, da se pri centralni vladi v Belgradu v področju ministrstva za socialno politiko ustanovi poseben referat za izseljence in begunce iz okupiranega ozemlja. Temu referatu naj bi bili podrejeni podobni referati pri pokrajinskih vladah, v kolikor taki referati še ne eksistirajo. V delokrog tega oddelka bi spadalo vse, kar se nanaša na zaščito, podporo, nameščanja itd. beguncev in izseljencev. Tozadevni referenti naj se imenujejo izmed oseb iz okupiranih krajev.

Po končanem zborovanju se je odposlanstvo predsedstva zahvalilo banu, načelniku mesta in predsed. trgovske zbornice za gostoljubje in prijazen sprejem. Izvoljeni člani poslovnega odbora pa so se sestali pri seji, na kateri so ukrenili vse potrebno za organiziranje osrednje pisarne odbora v Zagrebu, kjer je sedež odbora, ter o pičetku delovanja.

Nagrade K. S. K. J.

NAGRADE V ODRASLEM ODDELKU ZA DRUŠTVA SO:

Prva nagrada $25.00 za pridobitev največ članov do 31. dec. 1920.

Druga nagrada $15.00; tretja pa $10.00. Imena teh društev bodo vpisana v Zlato knjigo K. S. K. Jednote.

Dalje je določena posebna nagrada $2.50, ozir. $5.00 za vsakega člana(ico), ki pridobi v tem času 5, oziroma 10 novih članov.

Nova, ali posebna nagrada, v veljavi od 1. julija dalje je pa še $1 za vsakega novega člana(ico). Ako dobi torej kak član 5 novih članov, bo prejel od KSKJ. $7.50 nagrade v denarju, za 10 pa $15.00, oziroma $1.50 za vsakega. To je že lepa svota, katere Vam ne nudi tudi ne kaka velika angleška podporna organizacija.

NAGRADE V MLADINSKEM ODDELKU:

Prva nagrada za društvo $15.00 za pridobitev največ članov do 31. dec. 1920. Druga $10.00, tretja pa $5.00. Tudi imena teh društev bodo vpisana v Zlato knjigo K. S. K. Jednote.

Dalje dobi vsak tajnik krajevnega društva 10c (deset) za vsakega novega člana; najsiže iste sam privede v društvo, ali kdo drugi. Ta nagrada je malo priznanja za delo tajnika, ki ga ima pri poslovanju Mladinskega oddelka.

Za vstanovitev novih društev so v veljavi tudi še vse stare nagrade.

ŽETEV V JUGOSLAVIJI.

"Commerce Reports" z dne 3. sept. prinaša izvestje ameriškega konzula K. S. Patton-a v Belgradu o žetvi v Jugoslaviji. Poročilo se glasi:

Prvi rezultati žetve ne potrjujejo poročila o neobičajno veliki žetvi. Na več krajih je žito smetno, posebno v Banatu. Teža po hektolitru (26,417 galon) znaša samo 60 kilogramov (132 funtov) proti 90 kg (198) funtov v prejšnjih letih. V virovitičkem okraju je žetev nepovoljna, ker se je na vsakem akru pridelalo samo 5 do 6 kvintalov.

Prorokovalo se je tudi, da bo letina sliv zelo izvrstna; toda v tej industriji pogoji niso normalni, ker se nahajajo peči za sušenje v veliki večini v takem stanju, da se ne morejo rabiti. Da se tem razmeram odpomore, je poljedelsko ministrstvo sklenilo dati 500 dinarjev (okoli $28.00) vsakemu proizvajalcu, čegar peč ni v dobrem stanju. Poleg tega se jim bo dal brezplačno materjal za gradnjo in popravo peči za sušenje. Vlada pa je tudi naročila 500 modernih peči za Slavonijo. Strokovnjaki so preračunali, da bo znašal letošnji izvoz suhih sliv iz te kraljevine 12,000 vagonov, ali 120,000 ton.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Umrli so v Ljubljani: Elizabeta Pipp, žena umir. poduradnika, 47 let. — Ivana Ladiha, šolska učenka, 13 let. — Marija Triplat, gostilničarjeva žena, 46 let. — Matilda Tekavec, hiralka, 87 let. — Martin Mrkun, hiralec, 84 let. — Rozalija Kadunc, modistka, 17 let. — Uršula Pivk, mestna uboga, 77 let. — Josip Končina, mesarski pomočnik, 16 let. — Ana Zupan, mizarjeva hči, 6 let. — Andrej Poljanec, dninar, 59 let. — Marija Fajfar, kočarjeva žena, 38 let. — Uršula Ropotec, užitkarica, 83 let. — Marjeta Roblek, gostija, 76 let. — Jožefa Gabrijela Novosele, usmiljenka, 30 let. — Štefanija Bricelj, gojenka trg. šole, 16 let. — Jera Gregorič, mestna uboga, 77 let. — Josip Blatnik, posestnikov sin, 24 let. — Ana Sardinšek, kuharica, 60 let. — Peter Strban, sluga, 43 let. — Ivan Gostinčar, stavec, 36 let. — Katarina Hiti, vdova pošt. poduradnika, 70 let. — Franja Anžič, hiralka 68 let. — Frančiška Adar, obč. uboga, 26 let. — S. Frančiška Petronila Zamida, usmiljenka, 32 let. — Karol pl. Kastl-Traunstat, podpolkovnik v p., 72 let.

Umrla je v Bistrici pri Tržiču 28. g. Jožefa Kristan, soproga šedlarskega mojstra in hči trgovca in gostilničarja Antona Košir, v 26. letu starosti. Pred nekaj meseci je bila šele poročena. Naj počiva v miru!

Ljubljanska vlada. Po dolgih pregovorih se je preosnovala ljubljanska vlada v toliko, da odstopijo poverjeniki dr. Gosar, (socialno skrbstvo), Fon (pravosodje) in Remec (notranje) ter stopijo namesto njih dr. Ravnikar, dr. Žerjav in nevtralec dr. Pitamic kot poverjenik za notranje zadeve. Dr. Gosar je že odstopil.

Ponarejeni 20 dinarski (80kronski) bankovci krožijo po Ljubljani. Najznačilnejši znaki falsifikata so sledeči: Splošno so falsifikati bolj bledi kakor pravi bankovci, njih temeljna barva je "orange", dočim je pravi bankovec po temeljni barvi "rosa", vsled tega izgledajo trikotni venec oblakov v barvi kave, dočim so na originalu zlasti ostrejše črte oblaka karmin rdeče. Glavni znak je pa označen v številki "2", ki obstoji v originalu iz dveh skoraj paralelnih črt, kateri sta združeni v sredini številke s poševno črtico, na falsifikatu se pa črtici tam križati. Isto velja za črko 'S' v besedi "Dinar "S". Podrobnejši opis falsifikata je bil izdan uradnim potom v vseh listih.

Potovanje v Ameriko. Ministrstvo za notranje stvari objavlja: Tukajšnji ameriški konzulat je dostavil nastopne informacije glede potovanja v Ameriko. Osebe, ki žele potovati v Ameriko, morajo imeti prekomejni potni list, na katerem mora biti njihova slika kakor tudi pečat njihove občine, ki potrjuje odobrenje njihovega potovanja v Ameriko. Na istem potnem listu morajo biti izkazani otroci, odnosno mož in žena, moška deca do 16. leta starosti in ženska deca do 21. leta. Starejši otroci morajo osebno priti na ameriški konzulat radi vidiranja potnih listov. Te osebe morajo imeti policijsko spričevalo o svojem vedenju. Moške osebe morajo imeti policijski ukaz, da so služile v vojski za vojne in ali so služile v avstroogrski državi. Vse osebe, ki pridejo na konzulat radi vidiranja, morajo imeti še po eno sliko, ki ostane v arhivu konzulata. Taksa za vidiranje velja 2 dolarja, ki se plača lahko tudi v dinarjih po določenem kurzu za vsak potni list.

Uspeh glasovite stanovanjske naredbe, proti kateri se je v Ljubljani vzdignilo vse, kar liberalno leze in gre, je ta, da bodo brezstanovanjci dobili 258 stanovanj, od teh že letos 96. Tako so vendar enkrat milijonarji prisiljeni da bodo kaj žrtvovati. Ko bi imela še belgrajska vlada tako piko na miljonarje kot ljubljanska, bi bilo marsikaj drugače.

Umor. V Mariboru je podporočnik Vučetič umoril inženerja Khaila, ki je imel njegovo sestro za ženo, ker je Khaila grdo ravnal z njo.

Dr. Korošec odstopi? "Obzor" javlja iz Belgrada: Minister dr. Korošec bo te dni podal ostavko kot minister za promet. Njegovo mesto bo prevzel minister za prevna dela, Joca Jovanović. Minister dr. Korošec se namerava iz zdravstvenih razlogov na nekaj časa odtegniti političnemu življenju.

Anglija in Jugoslavija. Iz Zagreba poročajo 26. avg.: Včeraj je slučajno bil v Zagrebu A. Lecner, šef jugoslovenskega oddelka angleškega ministrsta za zunanje stvari. V razgovoru je izjavil, da ni resnično, da bi Anglija pomagala Italiji in Avstriji proti Jugoslaviji.

Prevoz blaga v Italijo. Tržaška "L'Era Nuova" je prejela brzojavko iz Zagreba od 23. avg., ki veli, da je jugoslovanski minister za promet dr. Korošec izdal naredbo, s katero se prepoveduje jugoslovenskim železnicam vsako prevažanje blaga iz Italije in v Italijo. Na tukajšnje trgovske kroge je napravila ta vest velik vtis.

Ukradena vozna karta za potovanje v Ameriko. Posestnikovi hčerki Mariji Blatnikovi v Glogovci pri Stični je bilo ukradeno 500 K denarja in prevozna karta v Ameriko glaseča se na ime Blatnikove.

Nesreča. Ko se je vračala na Veliki Šmaren s sokolskega tabora v Trebnjem na Dolenjskem Marija Janež, dekla pri g. Jožefu Šenica v Dobrniču, pozno ponoči domov, je padla tako nesrečno z voza, da je obležala nezavestna. Bila je cel teden v nezavesti in je v nedeljo 22. avg. umrla.

Poročne razprave se prično pri deželnem sodišču v Ljubljani dne 30. avgusta 1920. Vsi obtoženci, razen nižje doli oznamenjenih dveh slučajev, se bodo morali zagovarjati zaradi hudodelstva tatvine. Doslej so razpisane sledeče razprave: V ponedeljek, dne 30. avgusta 1920 zoper Josipa Habeta in pa zoper Pavla Ambrožiča in šest tovarišev; v torek, dne 31. avgusta 1920 zoper Josipa Kopača in štiri tovariše; v sredo, dne 1. septembra 1920 zoper Pavla Bena in enega tovariša in pa zoper Franceta Peternela in dva tovariša; v četrtek, dne 2. septembra 1920 zoper Franceta Kadunca, zoper Antona Veharja in zoper Josipa Čuka, dalje tudi ena razprava zaradi razžaljenja časti po tiskovinah; v petek, dne 3. septembra 1920 zoper Martina Dežmana in pa zoper Miroslava Pretnarja in pet tovarišev; v soboto, dne 4. septembra 1920 zoper Andreja Kralja, zoper Franceta Trobevška in zoper Alojzija Avblja; in v ponedeljek, dne 6. septembra 1920 zoper Josipa Šinkovca, zoper Antona Skaleta in enega tovariša in zoper Valentina Mežgona. Daljne razprave se še razpišejo.

Odkritje spominske plošče umrlega P. Skrabca. — 17. avg. t. l. se je vršilo v Hrovači pri Ribnici slovesno odkritje spom. plošče jezikosl. p. St. Škrabca.

Nova železniška postaja. Obratno ravnateljstvo južne železnice poroča: Dne 5. sptembra 1920 otvorimo na progi Pragersko—Kotoriba v km 15.3/4 postajališče Hajdina med postajama Sv. Lovrenc na Dravskem polju — Ptuj. Pripuščen je promet s potniki, prtljago, psi in ekspresno robo. Ustavljajo vsi osebni vlaki obeh smeri.

Ubita krava. Kakih 10 minut od Rateč so našli ubito 9000 kron vredno kravo malega posestnika Janeza Omana iz Rateč. Ubil jo je neki slaboumni revež, ki je bil že v blaznici in ki je pred leti v jezi neki živi kravi presekal hrbet.

Redek slučaj. V Moravčah sta bila na sv. Jerneja dan, 24., dva pogreba dveh vdov. Obedve ste bili Heleni, obedve ste se po možu pisali Cerar, obedve ste se tudi po starših pisali Cerar. Obedve ste bili rojeni v soseski s. Andreja v župniji Moravče. Ena je bila vdova po pok. Matiju Cerar, po dom. Lončarju iz Spodnjih Kosez, druga po Jožefu Cerar, po dom. Vavriču iz Šel. Obedve ste pokopani na moravškem pokopališču. Naj počivata v miru!

Masaryk častni doktor zagrebškega vseučilišča. Profesorski kolegij zagrebške modroslovne fakultete je podelil predsedniku Češkoslovaške republike Tomu Masaryku za njegove znanstvene in narodne zasluge častni doktorat.

Srbsko-pravoslavna fakulteta v Zagrebu. Regent je podpisal ukaz o ustanovitvi srbskopravoslavne fakultete na zagrebškem vseučilišču.

Maršal Joffre v Ljubljani. Dne 28. avg. ob 5. uri popoldne se je maršal Joffre z Orient-ekspresom na poti v Pariz pripeljal v Ljubljano. Na kolodvoru ga je pozdravil predsednik deželne vlade dr. Breje v slovenskem jeziku, izročajoč mu pozdrave Slovencev. Joffre je odgovoril, da se divi lepoti slovenskih krajev in da bo pozdrav Slovenije izročil Franciji. Pozdravila sta ga tudi zastopnika dravske divizije. Na kolodvoru je bilo prav tedaj precej občinstva, ki je maršala živahno pozdravljalo.

Volitve v konstituanto.

Belgrad, 25. avgusta. — Minister za konstituanto dr. Laza Marković je pripravil izpremembe člena 15 volilnega zakona, po katerih se izmed državnih uradnikov priznava pasivna volilna pravica samo ministrom in profesorjem pravnih fakulet. Istotako so pripravljene izpremembe člena v dodatku volilnega zakona o skrajšanju roka za volitve. Po tej izpremembi bodo volitve za konstituanto razpisane za 28. novembra t. l.

Razmejitvena komisija.

Maribor, 25. avgusta. Danes se je general Plivelić v poslih, ki se tičejo naše razmejitve odpeljal v Ljubljano. Včeraj se je razmejitvena komisija odpeljala v štirih avtomobilih skozi apaško kotlino v Radgono, da si ogleda ondotne dele meje. Tehnično osobje meri in določa mejo pri Kapunerkoglu nad Marbekom. Določitev mejne črte se vrši sporazumno z župani in prizadetimi mejnimi posestniki.

Ljubljana, 26. avgusta. Dne 24. avgusta je obiskala razmejitvena komisija našo severno mejo med Špiljami in Radgono. Pri tej priliki so uprizorili, brezdvomno od nemške-avstrijske strani inspirirani, prebivalci na ozemlju južno od Mure, torej na ozemlju, ki spada po st. germainski mirovni pogodbi k državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, demonstracije, ki se ne dajo spraviti v sklad z dolžnostjo teh prebivalcev kot jugoslovanskih državljanov in ne morejo imeti nobene zveze z delogrom razmejitvene komisije. Smatra se, da se je ljudsko neinformirano o kompetenci razmejitvene komisije ter nahujskano in napačno poučeno od nemške strani, zlasti z znanim razglasom štajerske deželne vlade o svobodnem izražanju ljudske volje, dalo zapeljati k tem demonstracijam. Čeprav je zadnjih dneh potom razglasov objasnila svojo kompetenco, ki sme upoštevati samo najvitalnejše razmejitvena komisija ljudstvu v gospodarske interese v najožjih mejah, ni mogel preprečiti ta razglas te že davno pripravljene demonstracije. Deželna vlada bo ukrenila, da se ljudstvo še enkrat pouči o delokrogu razmejitvene komisije, postopalo pa bo z vso strogostjo proti onim, ki bi kljub ponovni opozorivi zavajali ljudstvo k protidržavnemu vedenju ali pa se vedli sami na ta način.

Pogajanja z Avstrijo glede severne meje.

Maribor, 28. avgusta. Med našo in avstrijsko delgacijo razmejitvene komisije je bilo sklenjeno, da se bodo med njima vršila neposredna pogajanja za določitev mejne črte med Jugoslavijo in Avstrijo. Sporazum se bo izkušal doseči najpoprej glede poteka definitivne meje od Hühnerkogla do Sv. Duha. Pogajanja so se pričela že danes. Čim bo dosežen sporazum, bo predložen plenumu komisije v odobritev.

Kovan drobiž.

Belgrad, 25. avgusta. Drobiž po 5, 10 in 25 par, ki se bo koval po odredbi ministra za finance v dunajski tvornici, predstavlja vsoto 30 milijonov dinarjev. Tekom meseca bo tvornica dobavljala vsak teden 10.000 kg novega drobiža.

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 30. avgusta 1920.

Danes se je pričelo jesensko zasedanje ljubljanske porote. Otvoril ga je podpr. deželnega sodišča g. dvorni svetnik Andolšek in svetnik Einspieler, državno pravdništvo je zastopal državni pravdnik dr. Modic. Prvi se je zagovarjal Jože Habe iz Črnega vrha, ki je bil obtožen, da je v družbi Franceta Leskovca in Antona Pirnata ukradel Francetu Meseču v Zaplani par volov, ki so jih odpeljali v zasedeno ozemlje. Porotniki so potrdili nanje stavljeno vprašanje o soudeležbi pri tatvini, nakar je prisodil senat Jožetu Habetu, katerega je zagovarjal dr. Furlan, 15 mesecev težke ječe.

Popoldne ob 4. je pričela porota razpravljati o tožbi proti Filipu Kirchbaumerju. Dejanski stan je tak-le:

Dne 30. aprila 1892 v Štorah pri Celju rojeni livar Filip Kirchaumer je bival kot vojak na Vrhniki, kjer se je seznanil z nekim dekletom iz Blatne Brezovice, katero je lani jeseni poročil. Šel je z njo v Zagreb, kjer je delal kot livar v neki tovarni, ondi se je seznanil z livarjem Ivanom Murnom s katerim sta večkrat popivala in sta prišla tudi dne 13. marca t. l. ob polnoči v restavracijo na državnem kolodvoru. Na peronu sta zagledala košaro v kateri so bile kože v vrednosti 175.000 K. Lastnik košare je bil trgovec Dragotin Bergmann z Dunaja. Kirchbaumer in Murn sta košaro odnesla, toda na ulici ju je ustavil neki civilist in ju prosil, da sta šla z njim k policiji, kjer sta trdila, da je košara njuna last, na kar so ju odpustili. Kirchbaumer je nato nobegnil iz Zagreba na Kranjsko in je prišel 19. aprila na Vrhniko, kjer je še tisti večer ukradel iz veže gostilne Franceta Kočevarja Milanu Šifrerju 2000 K vredno kolo. Dne 4. majnika je prišel na ples v gostilno Marije Bajt v Mali Ligojni. Ker je videl, da ima Anton Gutnik veliko denarja je z njim plesal in mu izmaknil iz žepa denarnico vredno 150 K v kateri je bilo 4100 K denarja. Precej po izvršenem činu je izginil iz gostilne in se odpeljal v Maribor. V Mariboru je zahajal v Juričevo gostilno na Frankopanovi cesti, kjer je potrošil kar po 200—300 K na dan. Natakarici Žofiji Szocloesl je pripovedoval, da je trgovec s konji, sin bogatih starčev iz Vojnika pri Celju in da je gostilničar. Silil jo je, da naj prične z njim ljubavno razmerje, ker pa ona ni marala za njega, ji je grozil z revolverjem in s kuhinjskim nožem, vsled česar se ga je tako bala, da je ostala dva dni iz službe v strahu, da jo res ne zabode ali ustreli. Ko je Kirchbaumer porabil ves Gutnikov ukradeni denar, je pričel krasti koncem majnika v Mariboru kolesa. Hodil je po cestah okrog in kjer je videl stati kako kolo brez gospodarja, je sedel na njega in se odpeljal. Ukradel je 25. majnika dr. Pavlu Ipavcu 1600 K vredno Puch-kolo, 29. majnika Antonu Vavpotiču 2000 K vredno Neger-kolo, dne 1. junija Rudolfu Kifman 1700 K vredno Neger-kolo, dne 4. junija dr. Valterju Thalmanu 2000 K vredno kolo, 7. junija v Lajteršbergu Alojziju Košaku 4000 vredno Styria-kolo in 8. junija na glavnem kolodvoru v Mariboru Francetu Kločniku 1800 K vredno Duerkopp-kolo. Ukradena kolesa je prodajal po 1000 K naprej.

Kirchbaumer, katerega je zagovarjal dr. Tominšek, ni tajil, kar je storil. Na vprašanja, katera mu je stavil prvomestnik g. dvorni svetnik Regally, je odgovarjal enično in povzročil večkrat veselost.

Mati njeg. žene mu je dajala večkrat večje zneske: 500, 600 in tudi 1200 K. Prvomestnik obtoženca: "Če Vam je dajala take vsote, vam pač ni bilo treba krasti!" — "Kaj mi je pa nucal, če so me žandarji iskali!" je odgovoril Kirchbaumer in pristavil, da se je vozil s tobakom v Zagreb. "No to tudi ni posebno pošten zaslužek!" — "O saj sem več drugih tudi videl pri tem poslu, tudi Ljubljančane sem videl!" — "Saj jih je veliko tudi notri padlo!" — "Prav se jim je zgodilo!" je odgovoril Kirchbaumer. Ko je pričel prvomestnik razpravljati o Szoeloesk, je Kirchbaumer najodločneje trdil, da Szoeloeskovi ni delal sile. Potem ko je utemeljeval državnik pravdnik dr. Modiv obtožbo, je vstal Kirchbaumer rekoč: "Vse je res, samo sile ni sem delal in žepni tat nisem bil." Po pravdoreku porotnikov je sodišče obsodilo Kirchbaumerja na pet let težke ječe.

Nečuveno. Josip Arneje iz vrlo ugledne koroške obitelji je služboval med vojsko kot orožnik na Koroškem in v zasedeni Benečiji. Po preobratu se je takoj stavil na razpolago naši državi in vršil svojo službo vneto in vestno v svoji slovenski domovini dalje. Radi svojega zavednega narodnega mišljenja je bil tamošnim nemškutarjem seveda trn v peti ter so poizkusili vse mogoče, da ga ugonobe. Pri invaziji koroških tolp je moral dvakrat bežati in je jedva utekel z golim življenjem. Znosili so se zato nad njegovim bratom Jankom Andrejcem v Podgorjah in mu opustošili posestvo: Ko so bile nemške tolpe zopet pregnane in se je povrnil na svoje službeno mesto, so si ti temni elementi izmislili naravnost peklensk način maščevanja. Ovadili so ga, da je leta 1917 po Srbiji kot avstrijski orožnik ropal, kradel in moril. Arneje seveda do tedaj sploh nikoli ni bil v Srbiji. Ponudil je za to takoj na stotine prič in predložil tudi vsa službena izpričevala in druge dokumente, iz katerih je bilo takoj na prvi pogled jasno, da je služboval samo na Koroškem in v zasedeni Benečiji ter da ni bil svoj živ dan nikdar službeno ali izven službe v Srbiji. Vkljub temu pa so Arnejca dne 5. januarja t. l. aretirali in ga odgnali v vojaške zapore, v katerih je sedel do cela po nedolžnem do 10. julija t. l. Navedenega dne pa so ga odgnali kot najhujšega razbojnika v Srbijo v Kragujevac in ga tamkaj zopet vrgli v ječo med morilce, roparje in tatove in se nahaja tam v najstrašnejših razmerah do danes brez razprave a brez sodbe. Ta slučaj kriči do neba in spominja na najhujše čase avstrijske strahovlade. V imenu pravice in kulture ter v interesu naše stvari v slovenskem Korotanu nujno prosimo vse poklicane činitelje, da se zavzamejo za ubogo nedolžno žrtev in napravijo temu nečuvenemu škandalu neutegoma konec.

Iz Črnomlja. Naš belokranjski rojak g. Epih se je vrnil iz Clevelanda (v Ameriki) obiskat svoje rojake in mesto Črnomelj, kjer je preživel mladostne leta. Pridobil si je z pridnostjo in vztrajnostjo ogromno premoženje v Ameriki, ki ga je sam cenil na 12 miljonov kron. (Op. stavca. Dne 24. sept. t. l. se bila na chikaški borzi cena jugosl kron 84c za K 100.—; torej bi znašala 12 milijonov kron $100.800 —, v predvojnem času bi bilo pa treba šteti za toliko milijonov kron $2,400.-000. — Takih milijonarjev imamo v Ameriki mnogo.) Mudil se je Črnomlju nad en mesec in si ogledal vse znamenitosti Belekrajine. Podaril je precejšnji vsoto za črnomeljsko požarno brambo, za Ciril Metodovo družbo in vojnovaško cerkev. Črnomaljci so mu priredili svečano odhodnico s komerzom, pri kateri je svirala mestna godba. — Vrnil se je iz ruskega ujetništva tudi g. Josip Kolbezen, osmošolec-abiturijent ki je bil skoro 6 let v ruskem ujetništvu.

Tatvina na pokopališču. Na pokopališču Šmihel pri Novem mestu je bil na oddelku, kjer pokopava bolnica, ukraden še dobro ohranjen nagrobni spomenik.

Ukraden dinamit. Med vožnjo po železnici preko Špilja, Zagreba, Broda in Zenico je bilo ukradenih 1500 dinamitnih kapselnov.

Dobički gostilničarjev pri pecivu. Ljubljanski peki prodajajo finejše malo pecivo gostilničarjem na debelo in sicer male žemljice in kifelce po 50 ali 60 vin. komad večje pecivo pa po 70 do 80 vin vin. za komad, kar je vsekakor pr komad, gostilničarji pa zahtevajo od gostov 1 krono do 1 krono 20 sedanjih nazorih le "civilen" dobiček, toda če je takega nazora tudi g. svetnik Keršovan, zelo dvomino.

Iz zasedenega ozemlja.

Župnik Janko Majerhofer — aretiran! "Edinost" poroča: S Planine pri Vipavi: Našega nad vse priljubljenega župnika Janka Majerhoferja — dičnega sinu našega Korotana — so aretirali. V ponedeljek je bil pozvan v Ajdovščino. Okoli 5. ure popoldne so ga gnali spričo vsega ljudstva po Ajdovščini, vklenjenega v železo, na postajo in od tam z vlakom v Trst. Kaj je zagrešil. Dne 22. t. m. popoldne se je vršilo pri nas slovesno blagoslovljenje kipa srca Jezusovega in so fantje na poziv župnikov pri procesiji prejšnje nedelje (kakor je brigadiere dovolil za Velikonoč in sv. Rešnje Telo) streljali s topiči — kakih 20 korakov stran od procesije—vpričo kraljevih stražnikov, ki so spremljali procesijo! Delikt je označen z vprašanjem: od kod smodnik? Župnik seveda ni vedel. Ljudstvo je potrto od žalosti in razburjano.

Italijansko nasilje.

Trst, 26. avg. Državljani države SHS so v najnovejšem času na ozemlju, zasedenem po italijanski vojski, vlagali tožbe in branili svoje pravice pred sodišči na zasedenem ozemlju in ta sodišča so reševala dotične vloge in pravde do najnovejšega časa kakor pred vojno. Sedaj pa je začel drugi senat deželnega sodišča v Trstu razveljavljati tekoče pravde jugoslovanskih državljanov, ker je začel smatrati tožbe teh državljanov na sodiščih v Trstu za nedopustne. Svoje sklepe utemeljuje z italijanskim namestništvenim dekretom z dne 28. novembra 1918, št. 1828, in z dne 3. junija 1919, št. 2. Prvi drekret določa, da tekom vojne noben podanik avstro-ogrskega, nemškega in turškega cesarstva in noben državljan ali juridična oseba, ki ima v teh cesarstvih svoj sedež, ne more vlagati tožb in prošenj v civilnih, trgovskih in administrativnih stvareh pred sedanjimi uradi italijanskega kraljevstva in kolonij. Z drugim dekretom z dne 3. junija 1919 pa je bilo določeno, da je z vporabo prvoimenovanega dekreta smatrati za avstro-ogrske monarhije, ki jih je italijanski teritorij tiste dele avzasedla italijanska vojska, z drugimi besedami: veljavnost prvoimenovanega dekreta se je raztegnila tudi na zasedeno ozemlje.

Izpred tržaškega vojaškega sodišča Dne 30. avgusta se je ponovno vršila pred tržaškim vojaškim sodiščem razprava proti sušaškemu trgovcu Nikoli Boškoviću in trsaškemu župniku A. Račkemu, obtoženima protilaške propagande. Prvikrat je bila razprava odgodena, ker se sodišče ni smatralo pristojno, sedaj pa je vojaški zastopnik obtožbe predlagal, da naj se razprava zopet odgodi, češ, da še nima v rokah vseh dokazov za obtožbo. Boškovi je obtožen, da je pred 13. julijem t. l. razdelil tisoče protilaških letakov na Reki, župnik Rački pa da je na Petrov dan dal dvakrat peti v cerkvi srbsko himno, oba pa da sta 15. julija ščuvala mladino, da naj zažge vilo, v kateri je nastanjen laški vojaški špijonažni urad. S odišče je ugodilo predlogu zastopnika obtožbe, obenem pa tudi braniteljevemu predlogu, da naj se obtoženca proti jamčevini po 4000 lir začasno izpustita na svobodo.

Nemški teror. V nedeljo dne 8. avgusta t. l je došel iz Celovca v grebinjsko okolico nemški hujskač po imenu Martin Frankel Imenovani je 11. novembra leta 1879. rojen na Krčanjah, občina Grebinj, in tja pristojen, bivši hlapec pri raznih posestnikih v grebinjski okolici. Frankel je obiskal več zavednih Slovencev in jim nevarno pretil in hujskal proti naši državi. Tako je prišel tudi k zavednemu Sloveneu posestniku Franeu Fritzlu, p. d. Kraužniku v Ravežu, občina Grebinj, ter tam gospodinji Margareti Fritzlovi začel groziti rekoč: "Le potrpite še malo časa, čez dva dni bodo pa tako že Nemci tukaj, potem bodo pa tistim psom vse hiše požgali." Pripomnil je tudi, da imajo Nemci dosti Italijanov za pomoč proti Jugoslovenom. Nadalje je obiskal tudi zavednega Slovenca Jurija Masnerja p. d. Valharja v Ravežu, občina Grebinj, pri katerem je zopet začel pripovedovati novice, da v dveh dneh pridejo Nemci zopet nazaj in da Jugosloveni morajo proč iz Koroške. Obžaloval je tudi, zakaj da niso v vojni vse Srbe pobili. Frankla so zasledovali. Preden pa so ga izsledili, je utekel čez demarkacijsko črto v Nemško Avstrijo in se baje nahaja nekje v Celovcu. Okrajno sodišče in okrajno glavarstvo sta o tem obveščena.

ŠTEVILO PREBIVALCEV JUGOSLAVIJE.

Po uradnih podatkih ministrstva za socijalno politiko je bilo julija prebivalcev na vse ozemlju Jugoslavije: V Srbiji na 78,358 kvadratnih kilometrov 4.456,909 prebivalcev, v Črnigori na 14,180 kv. km. 435 tisoč prebivalcev, v Bosni in Hercegovini na 51,199 kv. km. 1 milijon 898.044 prebivalcev, v Hrvatski in Slavoniji na 42,533 kv. km. 2 milijona 620,554 prebivalcev, v Sloveniji na 24,680 kv. km. 1 milijon 510,82 prebivalcev. Pootem bi štela Jugoslavija v celem 271 tisoč 232 kradratnih kilometrov c 14.343,087 prebivalcev, pri čemur ni všteta Istrija, kerni bilo mogoče vsled italijanske okupacije ugotoviti točnega števila prebivalcev. V slučaju, da vsi Jugoslovani pripadejo Jugoslaviji, bi štela okoli 16 milijonov prebivalcev.

AGITIRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTO!

Požigalec.

Spisal Ksaver Keško.

Študija.

(Dalje.)

A tudi stari, zdrobljeni, niso bili mrtvi, dasi so jih odpeljali v daljnje mesto, kjer so jih baje prelili. Onemu zločincu, požigalcu, so zvonili noč in dan. Kamorkoli je šel, je šla za njim njih pesem, ki so jo tolikokrat peli umrlim. Če je legel, so mu zvonili brez prestanka, in ni mogel zaspati. A če je kdaj zadremal, povsem izmučen in na smrt utrujen, glej, planil je nenadoma sredi spanja pokonci kakor nepričakovano ob počitku, v snu obstreljena zver. Kriknil je, dvignil roke in zaprosil: "Usmilite se! Pustite me, pri svetih ranah Gospodovih!" A prošnje nasrečneža so izzvenele v zrak neuslišane. . . Še ko je molil, so mu zvonili zvonovi z vednim očitanjem med molitev. Tako je vedel: "Ni uslišana!". . . Na vseh potih so zvonili za njim. Tako dolgo, da jim je v blaznem obupun skušal uteči v tišino jezera in se je potopil v globočino. Skrivnostne moči jezera so ga obdržale v hladnem grobu in mrtvega trupla niso marale dati na svetli svet. A še v globočini in v grobu ni imel miru. Šel je včasih v tihem mraku, v sanjavi noči zapoznel popotnik mimo mesta, kjer se je nesrečnež sam sodil za svoj zločin; a čuj, nenadoma so se oglasili iz valov zvonovi razločno in jasno, napol otožno, napol grozeče. Pokrižal se je popotnik in je stopil hitreje.

"Kaj sem storil! Ko bi se zgodilo tako tudi meni! A ne! Cerbev ubranijo! Da bi jo! Oče naš. . ."

A ni mogel moliti. Enovzočno bobnenje zvona ga je motilo, vsega razburjajo. Med stok zvona je zavzenel jasni, zategli zvok roga, ki je klical gasilce. Kmalu je zaslišal sem od gasilnega doma, stoječega le nekaj korakov za bajto na prosnem polju, glasna, odločna povelja. V prihodnjem hipu je hitel mimo z glasnim hruščem voz z brizgalnico. Skozi pricestni okni, zastrti s starimi, nekdaj rdečimi, zdaj obledelimi zavesami, so zasevali za hip plameni bakelj, napol ležeči od nagle vožnje, skoro rdeči. Kakor velike, zlo naznanjajoče vešče so hiteli mimo, in soba se je spet pogreznila v težeč molk.

Gregor je strmel nepremično proti oknoma ob cesti. Čutil je, vedel je: Vsa vas je že pokoncu! 'Le mene ne mo iz bajte. A če baš to zbudi sum? Pa porečem: Bil sem popolnoma pijan. To vražje žganje!"

Ni samo hlinil srda, resnično in istinito mu je napolnil srce do vrha. Stisnjeno pest je položil na čelo, kakor bi hotel sam sebe udariti in kaznovati, ali kakor bi se nameraval maščevati nad žganjem, ki ga je napravilo za zločinca.

"Ko bi ne bilo žganja! Trezen tega ne bi storil. Ne zadnjič in ne danes! Še v ječo me spravi ta strašna pijača."

Zvon je utihnil. A šum in šunder na cesti ni ponehal, le rastel je. Ljudje so hiteli mimo ceste venomer.

Gregor je pridrževal sapo in poslušoval. Ujel in razumel je iz naglih, mimo hitečih pogovorov zdaj posamezno besedo, zdaj pol stavka, zdaj ves stavek. Skoro vse misli in vse govorjenje se je stekalo v eno vprašanje: "Kako je nastal požar? Ali je kdo zažgal?"

Odgovor je bil vedno isti: 'Skoro gotovo. Ni drugače mogoče. V tako kratkem času že drugič."

"Torej vsi mislijo, da je zažgano. — A kako bi mogli sumiti ravno mene? S kako pravico? Ker mi je krčmar odpovedal službo? A ima tudi druge neprijatelje, dovolj jih ima. Zakaj bi moral zažgati ravno jaz? Kaj mi morejo dokazati? Kdo me je videl? Zakaj me ni prijel, čemu ni zavpil, da bi slišala vsa vas: 'Požigalec!"

Bled strah in mlado, cveteče upanje sta se borila v mislih.

"Saj me tudi zadnjič pri Smrekarju niso sumili. vsaj očitno ne, tožil me ni nihče. Res, tedaj sem šel k ognju, dasi gasil nisem mnogo. A rekel ni nihče ničesar. . . Tudi Smrekar je prejel kar je zaslužil. Kaj pa mi je stopal na pot? Kaj pa njemu mar, če dam jaz njegovi dekli kak dar! Iz dobrote sem ji dal, od svojega, težko prisluženega. A ta se napihne: Ne trpim tega! Kakor bi od njegovega jemal in dajal! Prejel je plačilo."

Že umrli in pozabljeni, ker s požigom nasičeni srd je iznova dvignil v sreu zmajevsko glavo, je lizal s plamtečim jezikom okoli sebe, brizgal strup v vse kote srca in podžigal z zelenim, strašnim pogledom uspavane strasti,

"Ali smejo imeti vsi svoje veselje, le jaz ne?"

Brez odpora se je vdal mislim, ki so ga utrujale in so mu pile moči, od razburjenja že itak skrajno napete,

Nenadoma mu je vstala pred dušo žena, z otrokom v naročju. Ob novi prikazni so se umikale prejšnje misli, srd je ponehaval.

"Smrekarica z otroki se mi je pač smilila."

Spominjal se je, kako je sedela, le za silo oblečena, na pragu sosednje hiše, z dojenčkom v naročju, kopa nedoraslih otrok okoli nje. Vsi so jokali. Šel je ravno mimo. "Kaj misliš, Gregor," mu je govorila ihte, "kdo nam je to naredil?" — 'Sam Bog ve: Ko bi ga jaz dobil —" Naglo je pretrgal nit govorjenja, sredi stavka, ob pričeti grožnji.

"Kam naj zdaj gremo? Kaj naj počnem z otroki?"

Sklonila se je nad dete na prsih in je jokala, da bi se kamenu smilila.

Tedaj se je odtajalo za hip tudi njemu srce.

'Bog bo pomagal, Smrekarica.'

A čutil je laž in hinavstvo svoje tolažbe, čutil, kako je nevreden, da govori o Bogu. Naglo je odšel v noč, brez slovesa.

A zdaj jo spet vidi, kako sedi na pragu, žalosti in obupa podoba, usmiljenja vredna. Kakor bi sedela tik postelje, jo gleda.

"Ah kaj, saj sta imela zavarovano. In kaj me je jezil!. . . Dobro da me ni nihče naravnost obdolžil. A zdi se mi vendar, da me gledajo po strani.

Modra pa se le motim. — Seve, siromak sem; takega sme vsak. A oni, bogatini — gostilničar še posebno. . ."

Spet. Spet je drdral mimo voz s težkim, glasnim hruščem, ker cesta je bila pred kratkim nasuta z gramozom. Kakor bi se za hip odprle velike, strašno plamteče oči, se je zazdelo Gregorju, ko so spet švignili mimo plameni bakelj. Za prvim vozom je hitel drugi, po kratkem odmoru tretji.

"z mesta!" — je pomislil Gregor. — "Ti obvarujejo cerkev. Tej nisem nameraval škodovati! Kako bi, saj sem vendar še minoli teden popravljal streho in žlebove, ker je ob dežju vedno teklo po zidu."

Zadihal je prosteje.

"Gostilničar pa — ali ni zaslužil, kar je prišlo nanj? Ali je bilo treba, da mi je odpovedal službo in je najel drugega? Spodil me je, lahko rečem. Ker sem vsak dan pijan, pravi."

Postal je y mislih. Še bolj trpko, še bolj težko mu je leglo na srce.

"Res, pitje je moja nesreča. Ko bi žganja ne bilo! Morda bi ne bilo prišlo tako daleč. Ne, gotovo ne bi! Vsega tega ne bi imel na vesti."

Zaječal je pod težo, ki jo je v tem hipu začutil na vesti. Globlje mu je upognila voljo in moč nego ves ta večer do sedaj. S silo se je je poskušad otresti.

"Kaj bi bi to! Krčmarju je seve lahko: Vsak dan je mesa in pšeničnjaka sit in vino pije najboljše. A jaz! — Resnica je sicer resnica, in to moram priznati: Sile mi ravno ni bilo v njegovi hiši. A da me je spodil! Sedaj pa ima!"

S ceste je zaslišal krepke, enakomerne korake

"Ali gredo spet vojaki? A, gotovo. Tudi pri Smrekarju so pomagali. Neumno, A ne, nocoj je prav, da so prišli. Tem bolj gotovo ohranijo cerkev. Drugi stoje, zijajo, kričijo, letajo kakor brez glave sem in tja. Poprosiš jih desetkrat: Primite! Pomagajte! — pa še ničesar pravega ni. Vojaku višji zapove: Delaj! — in dela kakor stroj. — Zdaj se ni treba bati za cerkev."

Precej umirila ga je ta zavest. Mirneje, bolj trezno in urejeno je jel misliti na prejšnji večer, na zadnje dni.

Že tisti dan, ko mu je gospodar službo odpovedal, se mu je porodila v srcu misel: "Maščujem se! Tako se maščujem, kakor sem se Smrekarju."

V prvem trenotku se je ustrašil misli. Ustavljal se je, branil se je.

"Ne, nikoli več! Vesel moram biti, da me niso zasačili že prvič, da me niso pred vsem svetom osumili, glasno me obtožili. Ker kaj bi mogel reči v svoje opravičenje in v zagovor? Kako in s čim bi mogel dokazati ničnost njihove obtožbe? Osramočen bi moral povesiti oči, umolknili bi moral pod težo greha in njihovih obtožb. — Ne več, ne več! Glej, celo stanovanje mi je dal v svoji koči, dokler ne dobim druge službe. Torej vendar ni brez srca."

Dokler je bil trezen, je mislil tako.

Dokler je bil trezen, je mislil tako.

A proti večeru ga je že zmagovala moč žganja, ogenj pijače mu je podžigal voljo in strasti. Huje nego druge večere se je napil tisti večer, iz jeze, da je ob službo.

V pijanosti je zaslišal sladke besede tajnega vabila glasneje: "Maščuj se, Gregor!" — "Ne, ne več! Dovolj je nesreče pri Smrekarju." — "Ali si ti šema, Gregor! Si pač siromak, tudi na duhu. Vsak stori s teboj, kar hoče. Še hodili bodo po tebi!" — "Ali po meni? Kdo trdi to, za vraga?" — "Ubožec si, Gregor, velik ubožec! In strahopetnež! Zato te pa vse zasmehuje in zaničuje."

Omamljal ga je tajni glas, sladko vabljiv in vsiljiv obenem.

"Da me zasmehujejo? O, ne bodo me več dolgo."

Sklep je dozoreval.

A ko je pijanost prespal, so se omajali zlostni naklepi, zrušili so se v nič. Vabljenju, ki mu je spet trkalo na srce, ni maral odpreti. Srdito je zapiral srce.

A zvečer, ko se mu je spet razlil po žalih plamen žgane in žgoče pijače, je odprl iznova ušesa, srce in dušo in je poslušnil.

"Res, zaslužil bi gostilničar. A če me zasačijo! Za Kristusa, leta in leta me zapro."

"Smešno! Ali so te zasačili pri Smrekarju? In so te zaprli? Obesili so te, Gregor, kaj?"

Norčevalo se je iz njega. Jasno je slišal zasmehljivi, zaničljivi smeh iz globočine srca.

"Ne upaš, Gregor!"

"Ne upam? Kdo pravi to?"

"Saj si tudi pri Smrekarju trepetal."

Zamislil se je.

Res, trepetal je. A obenem je bila čudna slast v tistem groznem, drtečem strahu. Slast in groza v misli. "Posveti se, pa me prime krepka roka, in sovražen glas mi zakriči v obraz! "Lopov! Požigalec!" Slast in grozna v misli: "Posveti se, in moje delo je končano: Poplačal sem ga z obrestmi." Slast in groza v vsaki kretnji, ko se je tiho plazil k skednju, ves ovit v temo noči, a vedno boječ se, da je še presvetla, da ga vsa ta neprodirna množica teme vendarle premalo varuje. Slast in groza v roki, ko se je priplazil k slami in je tiho, pod suknjo, kakor bi pihal silen piš, drgnil žveplenko ob škatljico. Slast in groza v srcu in očeh, ko je potisnil mali plamenček pod slamo, in ga je ta takoj potegnila nase in ga vsrkala vase, kakor bi ga bila čakala težko in hrepeneče.

Slednji dan se je bojeval, slednji dan se branil, zmagoval, omahoval, podlegal, a se spet dvignil, se spet silovito in srdito ustavljal. Teden tako, tri tedne, mesec dni.

Snoči je podlegel . . .

"Ko ne bi bil tako pil! Že dolgo me ni tako premagalo. To je bila nesreča."

V sosednji vasi je popival; sam zase, ker družba ni posebno marala zanj, on ne za njo. Za mladino je bil prestar — peddeseto leto se mu bliža večeru — med može, gospodarje, ni prav hodil in se ni mešal mednje. Med tednom je drvaril, precej zaslužil. Skoro vse je zapil v soboto zvečer in snočnji, nedeljski večer.

Ves omamljen se je napotil iz krčme. Le iztežka, napol jasno, kakor bi vse plavalo v pepelnatosivi megli, se spominja posameznih dogodkov tistih ur. Vmes, res, mu zasveti ta ali oni pred dušo kakor strašen blisk iz še bolj strašne noči.

Prek na polje je zaslišal glasno petje in vpitje iz krčme ob cerkvi, iz prejšnjega svojega doma. Dražilo ga je to petje, ranilo in srdilo ga.

Ni zavil v bajto. Skozi vas se je napotil, šel je mimo krčme, enkrat, dvakrat, z mržnjo in srdom v duši.

"Gregor, nocoj!"

"Ali bi res?"

"Nocoj! Nedelja je, ves dan delo. In dolgo ostanejo pokoncu vsi bodo utrujeni. Ko pivci odidejo, zaspe domači kakor ubiti. Tedaj, Gregor!"

(Konec prihodnjič.)

Poslužujte se lepih nagrad z pridobivanje novih članov.

Pooblastila za stari kraj, Prošnje in izjave

za dobavo potnih listov iz stare domovine v Ameriko, izdeluje pri general. konzulatu SHS. registrirani slovenski javni notar

IVAN ZUPAN,

1951 W. 22. Place, Chicago, Ill.

Za podjetne in brihtne ljudi.

Mnogo naših rojakov se je pred leti z vso resnostjo oprijelo učenja angleščine; sedaj žanjejo, kar so sejali. Drugi, stari naselnici pa vedo isto kot tedaj, ko so prišli v to deželo. Brez truda ne boste znali angleščine in tudi ne — brez knjig. Angleško-slovenski besednjak vam bo odprl vrata do več tisoč angleških besed. Naročite si ga in ga tudi rabite. Dobi se na sledeči naslov:

Dr. F. J. Kern
6202 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio.

Tam naročite lahko Zormanove pesmi, ki bodo ugajale posebno mlajšim in nežnemu spolu. Cena besednjaku je $5, Zormanovim pesmam pa $1.25. Obe knjigi z enim naročilom vam pošljemo za $6. (Advertis.)

First National Bank

Chisholm. Minn.

GLAVNICA IN PREOSTANEK $100.000.00.
SKUPNO IMETJE $1,800.000.00.

Varčevanje je tajnost k uspehu. Ako denete na stran saj nekaj od svojega mesečnega zaslužka, se lahko poročite, si lahko postavite udobno domovanje (hišo), lahko daste svojim otrokom primerno izobrazbo in vzgojo, ter si končno lahko priskrbite srečne in neodvisne dneve na stara leta.

Pomnite! Ako stopite v trgovsko zvezo s **Prvo Narodno Banko (First National Bank) v Chisholmu, Minn.**, si boste s tem pridobili prijatelja, ki se bo vedno skrbno zanimal za Vaš finančni uspeh, ter Vam bo lahko in tudi vedno rad pomagal. Vaš domačin-rojak zaposlen v naši banki je g. Jakob Osbolt. On je pri nas v uradu, da Vam postreže, radi tega se zaupno obrnite nanj.

Banka odprta vsak dan od 9. ure dop. do 3. ure pop. Ob sobotah in ob plačilnih dnevih tudi zvečer od 7. do 8. ure.

Kila umori 7000 ljudij na leto.

Sedem tisoč oseb umrje na leto za—kilo,—tako se glasijo namreč mrtvaški listi. Čemu? Ker so nesrečniki sami sebe zanemarili, ali se pa niso dosti ozirali na oteklino na obolelem delu telesa vsled utrganja, ali kile. Kakko je pa z Vami? Ali se tudi Vi zanemarjate s tem, da nosite le kako obvezo, ali kaj drugega? Taka obvezna je samo za silo, podobna slabi opori pri veliki steni, da se ne poruši. Taka obveza ne more tako delovati, kakor kaka mehanična priprava. Ce se preveč stisnete z obvezo, ustavlja to cirkulacijo krvi; taka obveza drgne tudi oslabele mišice, ki potrebujejo največ prehrane.

Veda in umetnost je pa iznašla način, ki vsemu temu odpomaga. Vsakdo, ki nosi sedaj kako obvezo, ali pas zoper kilo naj bi enkrat ZASTONJ poskusil takozvano PLAPAO metodo, ki je najbolj umetna, logična in uspešna pri domačemu zdravljenju kile. Ta način je že svetovno znan.

PLAPAO BLAZINICA, kadar se je tesno k telesu pritisne, se ne premakne s prostora, vsled tega tudi bolnika nič ne teši. Ta blazinica je mehka kot žamet, lahka pri nošnji in po ceni. Rabite je lahko med delom, ali počitkom. Nima nič jermenov, privez, ali trakov.

Učite se torej kako je mogoče ustavljati naravnim potom odprtino utrganja (kile) da Vas isto ne bo vedno težilo. Pošljite svoje ime in naslov še danes na naslov: PLAPAO CO., Block 3267, St. Louis, Mo., da Vam pošiljemo ZASTONJ na poskušnjo Plapao in vsa potrebna navodila.

Mojim pacientom:

Tem potom naznanjam, da sem pripravljen sedaj sprejemati paciente v obeh svojih pisarnah in sicer:

Ob pondeljkih in petkih na štv. 242 East 72 Str., New York.
Telephone: Rhinelander 2065.
Ure: Od 10. dopoldne do 8. zvečer.

Ostale dni na št. 2399 Silver St. (Ridgewood), Brooklyn, N.Y.
Telephone: Evergreen 1445.
Ure: Od 10. dopoldne do 8. zvečer.

Ob nedeljah po dogovoru. DR. JOSEF M. PLESE.

MOLITVENIKI.

V ZALOGI IMAM:

"Rajski Glasovi", v platno vez.	$0.90
"Rajski Glasovi", v usneje vez.	$1.90
"Skrbi za dušo", v platno vezano	$1.00
"Sveta ura", v platno vezano	$1.00
"Sveta ura", v usnje vezano	$2.00

Naročilu priložite denar ali pa Money Order.

MATH PEZDIR, Box 772 CITY HALL STAT., New York, N. Y.

POZOR gg. TAJNIKI KRAJEVNIH DRUŠTEV!

Kadar potrebujete nova društvene pravila, lično izdelana pisma, kuverte, vabila in vstopnice za veselice, ali kake druge tiskovine, obrnite se na največjo slovansko unijsko tiskarno v Ameriki, na

NARODNO TISKARNO, 2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Ta Vam bode izgotovila vse tiskovine v popolno zadovoljnost glede cene, točnosti in okusnega dela. Osobito vam priporočamo zelo pripravne Vplačilne knjižice za člane in članice, izdelane v malem žepnem formatu in trdo vezane. Dalje imamo v zalogi zelo prikladne Nakaznice za blagajnike za izplačevanje bolniške podpore in drugih izdatkov, ter pobotnice. Tiskane imamo tudi Bolniške liste, večje in manjše in posebne pole za vodstvo članov, da se ima na podlagi teh pol lahko vedno natančen pregled števila članov po skladih, ali razredih.

☞ Na zahtevo pošljemo vsakemu društvu vzorce gorinavedenih tiskovin na ogled brezplačno!

OPOMBA: V naši tiskarni se tiska "Glasilo K. S. K. Jednote".

GROZDJE! GROZDJE! GROZDJE!

Rojakom naznanjava, da bova imela na razpolago Michigan in California grozdje. Prodajala ga bova na debelo, to je na kare po najnižji ceni, kar se jih bo dalo dobiti. Za vse informacije obrnite se na podpisana:

MLADIČ & VERDERBAR,
1334 W. 18th St.,
CHICAGO, ILL.

THE DOLLAR SAVINGS BANK

BRIDGEPORT, OHIO.

GLAVNICA $50,000.00.
PREBITEK $50,000.00.

Pod nadzorstvom države Ohio, ki je tudi naša vlagateljica. Plačujemo po 4% obresti pri hranilnih vlogah.

Posebno pozornost dajemo Inozemskemu oddelku.

IZ STAREGA KRAJA

je prišlo že mnogo oseb, katerim sem jaz izdelal prošnje na podlagi katerih jim je bilo mogoče dobiti potrebno dovoljenje za potovanje v Ameriko. Kdor želi poslati svojcem v stari domovini take prošnje, naj se zaupno obrne na mene in jaz mu bodem zadevo povoljno uredil. TUDI V VSEH DRUGIH NOTARSKIH ZADEVAH, BODISI V AMERIKI ALI V STAREM KRAJU, se poslužujte moje pisarne. Delo povoljno, cene nizke.

ANTON ZBAŠNIK, javni notar,
soba 102 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.
vogal Diamond and Grant Sts., (nasproti Courts),
ali pa zvečer na domu, 5633 Butler Street.

Avstrijski vojaki.

Moški, ki so bili vojaki v avstrijski vojski za časa svetovne vojne, sedaj lahko pridejo iz Jugoslavije v Ameriko, če vam napravi tozadevne prošnje in druge potrebne listine

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj

5227 Butler Street, Pittsburgh, Pa.

On vam jamči, da pride oseba, ki si jo želite k sebi, ali pa vam povrne denar. V vseh pravnih in notarskih poslih pa v zadevah, ki so v zvezi s potovanjem vaših ljudi iz starega kraja, se obrnite nanj, pa boste zadovoljni, zakaj, on je za vas, a vi bodite zanj.

DENAR V JUGOSLAVIJO

pošiljamo hitro, točno in po ceni. Potrdila lastnoročno podpisana po naslovniku dobimo tekom najkrajšega časa. Prodajemo

PAROBRODNE LISTKE (šifkarte)

za vse proge ZA in IZ Evrope po izvirni ceni. Našim potnikom preskrbimo

POTNE LISTE (pose)

kakor tudi izdelujemo vse potrebne potne listine ter izvršujemo

NOTARSKE POSLE

vsake vrste pravilno in točno. Izdelujemo prošnje ali izjave, ki so potrebne za dopremo oseb iz domovine v Ameriko. Jemljemo denar na

OBRESTNEE VLOGE

ter plačujemo po 4% obresti, Otvorite vaš račun danes. Izplačujemo tudi največje vloge vlagateljem nazaj brez odpovedi.

NEMETH STATE BANK,
10 E. 22nd St. New York, N. Y.

Zapiski iz mrtvega doma.

Spisal A. M. Dostojevski. Prevel Vladimir Levstik.

(Nadaljevanje.)

Toda če že enkrat vprašamo: Čemu?"— in če že govorimo o tem, si ne morem, da ne bi omenil nekega dvoma, ki je štrlel pred mano toliko let kot najzagonetjenše dejstvo. Ne morem se premagati, da ne bi izpregovoril o njem vsaj par besed, preden začnem nadaljevati svoj opis. Mislim namreč verige, katerih ne reši katoržnika nobena bolezen.

Celo jetični so pred mojimi očmi umirali v verigah. Pri tem pa so se jih bili vsi navadil; vsi so smatrali to za nekaj usojenega in neizogibnega. Težko če se je kdo tudi le zamislil nad tem, ko ni prišlo zdravnikom samim vsa tista leta niti enkrat na um, da bi poprosili načelstvo, naj razkuje težko bolnega arestanta, posebno kakega jetičnega. Železje samo gotovo ni bogvekakšna teža! tehtalo bi kakih osem do dvanajst funtov. Deset funtov nosi zdrav človek brez težave. Pravili pa so mi ,da se od okov, če jih nosiš nekaj let, začno sušiti noge. Ne vem, ali je to resnica brez verjetnosti pa ni. . Teža, tudi majhna, tudi samo deset funtov — ako je priklenjena k nogi neprestano —pomnožuje težo nda vseeno preko mere, in to more roditi čez dalje časa škodljive posledice. . . A recimo, da zdravemu vse to nič ne škodi. Ali je z bolnikom tudi tako? Recimo, da tudi navadnemu bolniku ne škodi. V prašam pa: ali velja isto o težko bolnih? Vprašam: ali velja to o jetičnih, ki jim tudi brez tega že sahnejo roke in noge, tako da jim postaja vsaka slamica breme? In res, če bi zdravniško načelstvo izposlovalo vsaj za jetične, bi bilo že samo to velika in resnična dobrota. Morda bo kdo ugovarjal, češ, arestant je zločinec in nevreden dobrot; toda kdo bo shujševal kazen tistemu, ki ga je že itak udarila roka božja? In saj tudi ni mogoče verjeti, da bi se to godilo zaradi gole kazni. Jetični je tudi spet na nekakšno skrivnostno, važno naredbo v obliki rešilne opreznosti. Toda kakšna bi bila ta naredba, je nerazumljivo. Saj se vendar ni mogoče resno bati, da bi jetičen bolnik pobegnil. Komu pride to na um, posebno če uvažujemo gotovo stopnjo bolezenskega razvoja? Delati se jetičnega in varati zdravnike, samo da bi lahko ušel — to je nemogoče. Jetika ni bolezen, ki bi se dala hliniti, njo spoznaš s prvim pogledom. In še nekaj; ali zakujejo človeku noge samo zato ,da ne bi bežal, oziroma da bi ga železje oviralo na begu? Nikakor ne. Okove so obrezčaščenje, sramota in nravstveno in telesno breme. To je vsaj njih namen. Bega pa ne morejo braniti nikdar in nikomur. Najomejenejši in najnerodnejš arestant jih lahko brez velikeag truda prav kmalu prepili ali razbije zakovico s kamnom. Železje na nogah ni odločno nikaka zapreka; če pa je tako, če je naloženo obsojenemu katoržniku samo zaradi kazni edine, potem moram vprašati zopet: ali je pravično kaznovati umirajočega?

Ko zdaj pišem to, se spominjam živo nekega arestanta, ki je umiral za jetiko, istega Mihajlova, ki je ležal skoraj meni nasproti, nedaleč od Ustjanceva, in je umrl, če se prav spominjam, četrti dan po mojem prihodu v arestantsko bolnico. Morebiti sem tukaj prav zato izpregovoril o jetičnih, ker sem moral nehote ponoviti vtise in misli, ki so me obhajale takrat, po povodu njegove smrti. Mihajlova samega sem poznal sicer jako malo. Bil je še zelo mlad človek; težko, če mu je bila nad petindvajset let. Visok je bil, tenak in nenavadno lepe zunanjosti. Živel je v posebnem oddelku ter bil do skrajnosti molčeč, zmerom nekako tiho, mirno žalosten. Bilo je, kakor da se "suši" v ostrogu. Tako so vsaj kasneje govorili o njem arestanti, med katerimi je zapustil dober spomin. Pomnim samo, da je imel krasne oči, in res ne morem reči, zakaj se ga spominjam tako razločno. Umrl je mrzlega in jasnega dne ob treh popoldne. Spominjam se, kako je prodiralo takrat solnce s krepkimi, poševnimi žarki skozi zelene, nekoliko zamrzle šipe naše sobe. V celem potoku so se razsipali po nesrečnežu. Umrl je v nezavesti; težko in dolgo je odhajal, več ur zaporedoma. Začelo se je že zjutraj, ko njegove oči niso več poznale drugih, ki so prihajali k njemu. Hoteli so mu kako olajšati trpljenje, videč, da mu je zelo težko; dihal je težko in globoko, prsi so mu hropele in se dvigale visoko, kakor da mu zmanjkuje zraka. Zmetal je s sebe odejo in vso obleko; naposled je začel trgati s sebe tudi srajco. Strašno je bilo gledati to dolgo, dolgo telo z do kosti posušenimi rokami in nogami, z vpadlim životom, dvignjenimi prsi in z rebri, ki so se risala razločno kakor pr kostenjaku. Na vsem njegovem telesu je ostal samo še lesen križec s škapulirjem in železje, iz katerega — se je zdelo — bi bil zdaj prav lahko potegnil svojo osušeno nogo. Pol ure pred njegovo smrtjo so pri nas vsi nekako potihnili; razgovarjati so se jeli skoraj šepetaje. Kdor je hodil, je stopal kolikor mogoče neslišno. Govorili so med seboj le malo, o postranskih rečeh, in le redko so se ozirali na umirajočega, ki je hropel vedno bolj in bolj. Naposled je otipal z blodečo in onemoglo roko na prsih škapulir in ga začel trgati s sebe, kakor da ga teži, vznemirja in davi. Sneli so mu tudi škapulir. Deset minut nato je umrl. Potrkali so na vrata in obvestili stražnika. Stražnik je stopil v sobo, pogledal topo na mrtveca in se odpravil k ranocelniku. Ranocelnik, mlad in dober človek, ki se je malo preveč ukvarjal s svojo sicer dokaj čedno zunanjostjo, je prišel kmalu; naglih korakov, ki so odmevali glasno po utihli sobi, je stopil k pokojniku ter ga prijel z nekako posebno dobrodušnim licem — kakor bi si ga bil izmislil nalašč za ta slučaj — za žilo, potipal jo, mahnil z roko in odšel. Takoj so obvestili stražo; pokojnik je bil velik zločinec iz posebnega oddelka, zato je bilo tudi za ugotovljenje njegove smrti treba posebnih ceremonij. Ko smo čakali stražnikov, je izrazil nekdo izmed arestantov s tihim glasom misel,da ne bi bilo slabo, zatisniti pokojniku oči. Drugi ga je poslušal pozorno, stopil molče k mrtvecu in mu zatisnil oči. Videč križ, ki je ležal na blazini, ge je vzel, pogledal ga ni ga obesil molče spet Mihajlovi na vrat; nadel mu ga je in se prekrižal.

Medtem je mrtvo lice kostenelo. Žarek luči je igral na njem. Usta so bila napol odprta, vrsta belih, mladih zob se je lesketala izpod tenkih ustnic, pripeljenih na dlesna. Naposled je vstopil stražni podčastnik s kratko sabljo in v čeladi, za njim pa dva čuvaja. Stopal je z vedno počasnejšimi koraki, z neumevanjem zroč na arestante, ki so molčali in ga gledali strogo od vseh strani. Korak pred mrtvecem je obstal kakor vkopan; zbal se je nekako. Do golega slečeno, izsušeno truplo, ki je nosilo za vso obleko zgolj železje, ga je presenetilo tako, da je naenkrat odpel luskisnati jermen, snel čelado, kar ni bilo nikakor potrebno, in se široko prekrižal. Bil je to strog, star, služben obraz. Spominjam se, da je stal pri njem v tistem trenotku Čekunov, tudi sivolas starec. Ves čas je srepel podčastniku molče in pozorno v obraz ter opazoval z nekim čudnim zanimanjem sleherno njegovo gesto. Ko pa so se srečale njiju oči, je Čekunovu kdovezakaj naenkrat vztrepetala spodnja ustnica. Skrivil jo je nekam čudno, oskali zobe ter naglo, skoraj nepričakovano pokimal podčastniku z glavo, rekoč:

"Saj je tudi on imel mater!"

In šel stran.

Spominjam se, da so me kar presunile te besede . . . In zakaj jih je izustil, kako so mu prišle na um? A takrat so jeli dvigati truplo in so ga vzdignili s posteljo vred; slama je zašumela, okove so zvonko zarožjale na tleh sredi vseobče tišine . . . Pobrali so jih. Odnesli so truplo. Naenkrat so začeli vsi spet glasno govoriti. Slišali smo, kako je podčastnik zunaj na hodniku poslal nekoga po kovača. Treba je bilo razkovati mrliča . . .

Toda oddajil sem se od predmeta . . .

• • •

Nadaljevanje.

Dopoldne so hodili zdravniki po sobah; ob enajstih so prišli vsi skupaj k nam, njim na čelu višji zdravnik, poldrugo uro pred njim pa je počastil sobo naš ordinarij. Tiste čase je bil naš ordinarij jako mlad zdravnik, vešč svojemu poslu, prijazen in prijeten. Arestanti so ga imeli jako radi; edina hiba, ki so je nahajala na njem, je bila ta, da se jim je zdel "vendarle preveč miren". In zares je bil nekako malobeseden; kar v zadrego je prihajal med nami, skoraj zardeval je. Hrano je izpremenil skoraj po prvi prošnji bolnikovi, in zdelo se je, da bi jim bil najrajši zapisal tudi zdravila takšna, ki bi sami prosili zanje. Sicer pa je bil res izvrsten mož. Priznati je treba, da mnogo zdravnikov uživa na Ruskem ljubezen in spoštovanje preprostega ljudstva, in to je po mojem opazovanju popolna resnica. Vem, da se bodo vzele moje besede paradoksne, posebno če človek vpošteva vseobčo nezaupnost vsega ruskega preprostega ljudstva do medicine in do inozemskih zdravil. In res je, preprost človek, ki trpi najtežjo bolezen, se bo lečil prej več let po vrsti pri kaki coprnici ali s svojimi domačimi, narodnimi zdravili — ki jih nikakor ne gre prezirati — nego da bi šel, k zdravniku ali ležat v bolnico. A vrhu tega, da tiči vzrok v jako važnem dejstvu, ki nima nobenega opravka z medicino samo na sebi, namreč v obči nezaupnosti preprostega ljudstva do vsega, kar nosi na sebi pečat administrativnosti in formalnosti, je ljudstvo tudi preplašeno in nahujskano proti bolnicam po raznih strahovih in pravljicah, ki so neredkoma izmišljene, pa imajo včasih tudi svojo podlago. Toda v prvi vrsti ga glašijo nemške naprave bolnic, okolica tujih ljudi skozi ves čas bolezni, strogi predpisi o jedi ter pripovedovanje o neusmiljeni strogi ranocelnikov in zdravnikov, o razrezavanju trupel in izdiranju drobovja itd. Poleg tega, si misli ljudstvo, me bodo lečili gospoda, kajti zdravnik je vendarle gospod. Pri bližjem spoznavanju zdravnikov izginjajo ti strahovi — dasi ne brezizjemno, pač pa večinoma — jako kmalu, kar je po mojem mnenju čast in zasluga naših zdravnikov, posebno mladih. Večina njih si zna zaslužiti spoštovanje in celo ljubezen preprostega ljudstva. To pišem in trdim vsaj o tem, kar sem mnogokrat in mnogokje sam videl in zkusil, in nič me ne nagiblje k misli, da bi se drugod preveč pogostoma godilo drugače. Res je po raznih oddaljenih kotih nekaj zdravnikov, ki se dajejo podkupovati in silno izkoriščajo svoje bolnice, za bolnike pa se ne menijo mnogo, nego zanemarjajo svojo medicino popolnoma. To naj še bo; a jaz govorim o večini, ali bolje rečeno, o tistem duhu in o tisti smeri, ki se uveljavlja v zdravništvu dandanašnji. Oni pa, izdajalci dobre stvari in jo v svoj izgovor karkoli, naj se volkovi v ovčji čredi, naj navaja-opravičujejo karkoli, na primer z "družbo", ki je mimo drugih pohujšala tudi nje, prav ne bodo imeli nikdar, posebno če so izgubili pri tem tudi človekoljubje. Kajti človekoljubje, prijaznost in bratovstvo sočuvstvovanje z bolnikom mu je včasih potrebnejše od vseh zdravil. Čas bi bil, da se nehamo apatično pritoževati o družbi, šeč, da nas je pokvarila. Gotovo je resnica, da pokvari v nas marsikaj, a vsega ne, in pogostoma se dogaja, da prekanjen in bistroumen lopov prav spretno prikriva in opravičuje z vjlivom te družbe ne samo svoje slabosti, namreč pogostoma navadno podlost, posebno ako zna lepo govoriti ali pisati. Sicer pa sem se spet oddajil od predmeta.

Hotel sem samo reči, da je preprosto ljudstvo nezaupno in sovražno bolj zdravniški upravi, nego zdravnikom samim. Ko jih spozna, kakšni so v resničnosti, ga naglo minejo mnogi predsodki. Ostala uredba naših zdravstvenih zavodov se doslej v marsičem ne strinja z duhom naroda, mavreč nasprotuje v svojih naredbah navadam našega preprostega človeka in si ni sposobna pridobiti v narodu popolnega zaupanja in spoštovanja. Tako se mi vsaj vidi po nekaterih mojih lastnih vtisih.

(Dalje sledi.)

Tiho trpeče.

Mnogo žene in mlada dekleta trpe na tihoma od bolezni svojega spola. Take bolezni se ponavadi kažejo potom bolečin v križu, na strani, v ledjih ali spodnjem delu trebuha, večkratnem glavobolu, vročim in hladnem spreminjanju po telesu.

Severa's Regulator

(Severov Regulator) je pravilno zdravilo za odstranjenje teh bolečin in za popravo neredn ostnosti vsled katerih trpe žene in dekleta. To zdravilo je bilo znano in rabljeno mnogo let z najboljšim uspehom. Dobite ga pri vašem lekarju. Bodite previdni, da dobite sigurno "Severjevega". Cena $1.25 in 6c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Zastave, bandera, regalije in zlate znake za društva ter člane K. S. K. J.
izdeluje
EMIL BACHMAN
2107 S. Hamlin Ave.
Chicago, Ill.

PATENTI

Pišite po mojo knjigo za pojašnila o iznajdbah in patentih. Katero vam pošljem

ZASTONJ

Imam **30 letno skušnjo** kot odvetnik za patente, torej vse vaše potrebe glede patenta se točno izvrše. Moj urad je le par korakov od Glavnega **Patentnega urada** in jaz lahko točno vršim to delo. Pošljite mi vaše iznajdbe za pregled.

Pišite mi še danes v vašem jeziku:

A. M. WILSON,
Registered Patent Attorney,
315 Victor Bldg., Washington,D.C.

Začimbe, zelišča in najraznovrstnejša
domača zdravila
katera priporoča msgr. Kneipp, imam vedno v zalogi.
Pišite po brezplačni cenik.
MATH. PEZDIR
P. O. Box 772, City Hall Station
NEW YORK CITY.

Telefon: Canal 6027.
FRANK GRILL'S DAIRY
Prva slov. hrvatska
mlekarna
1818 W. 22. St. Chicago, Ill.
Se priporoča našim gospodinjam. Mleko razvažam na dom.

Ne čakajte!

Prostor na vseh boljših parnikih je več tednov naprej razprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem za-arate. Mislite v naprej.

NEW YORK — DUBROVKIK — TRST.
7. okt.—Argentina.
3. nov.—President Wilson.

NEW YORK—GENOA.
6. okt.—Regina d' Italia.
30. okt.—Re d' Italia.
6. nov.—Pesaro.

NEW YORK—HAVRE ALI CHERBOURG.
30. sept.—Mauretania.
1. okt.—La Savoie.
6. okt.—La France.
7. okt.—Imperator.
12. okt.—La Touraine.
12. okt.—Aquitania.

Navedeni vozni red je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.

POTNI LISTI:—Potnikom preskrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

IZ STAREGA KRAJA:
je do sedaj prišlo v Ameriko že več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdelal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje sorodnike, mi pišite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

Leo Zakrajšek
70—9th Ave., New York,N.Y.

ŠIFKARTE

za DUBROVNIK TRST, HAVRE in HAMBURG prodajemo po najpovoljnenih cenah za najsigurneje brzoparnike.

DOPREMAMO osebe iz starega kraja z malimi stroški in brez zavlačenja.

POŠILJAMO denar v domovino, ter izdajemo čeke **na dolarje,** ali krone, katere izplačujejo razni denarni zavodi v starem kraju.

ZAVARUJEMO hiše proti požaru, osebe na življenje in ponesrečbe.

NAŠ ODVETNIŠKI in javni notarski oddelek prevzema tožbe, tirjatve, prevode, uknjižbe in vse v to stroko spadajoče posle tukaj in v domovini.

PRODAJEMO hiše, lote ter farme pod ugodnimi pogoji.

Za dobro postrežbo jamči.

JOHN A. LAJEVICH & CO.
1137 West 18th Street, Chicago, Ill.
Phone: Canal 4116.

Pošiljam denar v staro domovino
po najnižjem dnevnem kurzu.
Imam direktno zvezo z Ljubljansko kreditno banko.
JOSIP ZALAR,
JOLIET, ILL.

Bodite previdni z denarjem!
Nalagajte ga v zanesljive banke!

Bolj kakor kdaj preje, je sedaj potreben ta opomin, kajti vsled večje množine denarja med ljudstvom delajo špekulantje velike dobičke z onimi, ki jim gredo na limanice.

Naš denarni zavod je zanesljiv in poznan med narodom po svoji uljudni in hitri postrežbi.

Mi plačujemo na hranilne vloge
po 3%
ki jih pripišemo k glavnici ako jih ne dvignete.

Naša banka je pod nadzorstvom vlade Združenih držav in članica federalnega rezervnega sistema.

Pri pošiljanju denarja v Jugoslavijo bodite previdni. Brezvestni meštarji nastavljajo sedaj kronam visoke cene, ker se hočejo okoristiti z nevednostjo ljudstva.

Povprašajte nas za nasvet in cene, kadar želite poslati denar v staro domovino!

Ako imate doma Liberty Bonde, izpostavljene nevarnostim ognja in tatov, prinesite jih k nam ter Vam jih bodemo shranili brezplačno.

Poslopje, kjer so naši uradi, je naša lastnina. Odprto vsak dan izven nedelj in praznikov od 9. dop. do 3. pop.

THE JOLIET NATIONAL BANK
JOLIET, ILLINOIS
Kapital $150,000.00 **Prebitek $360,000.00**

Čemu se ozirate po drugih bankah?

Ka lahko denar pošljete skoiz NAS in ste zagotovljeni, da bodo vaši sorodniki in prijatelji prejeli denar že v

ŠTIRIH TEDNIH

od dneva, ko ga pošljete.

Mi imamo **posebne zveze in udobnosti z največjimi bankami v vaši domovini;** vsled tega vas zagotavljamo ne le samo **najbolj točne postrežbe,** ampak tudi **najnižje cene.**

Denar pošiljamo po **kablju, čekih** in **denarnih nakaznicah.** Mi vam brez kakih posebnih stroškov preskrbimo

DANES VELJA K 100—$0.95; K 1000—$9.40

Izvirno potrdilo prejemnika.

Mi naložimo **denar** za vas v **vsako hranilnico v vaši domovini.**

Prodajemo **parobrodne karte** do: Trsta, Dubrovnika, Hamburga, Havre, Gdanskega, Konstance i t. d. po najnižjih cenah iz **Združenih držav do cilja.**

Naš **parobrodni oddelek** vam preskrbi **potne liste za Evropo** in za potnike **iz Evrope.**

STATE COMMERCIAL & SAVINGS BANK
1935-39 MILWAUKEE AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS
TELEFON ARMITAGE 1012
ODPRTO DNEVNO od 9—6. Ob ponedeljkih, četrtkih in sobotah od 8:30 do 8:30. Ob nedeljah od 10—12 ure.

AKO ŽELITE DOBITI DRUŽINO, sorodnike, ali zaročenko iz stare domovine v Ameriko, direktnim potom in po ceni, ako hočete

POSLATI DENARJE HITRO in po najnižji dnevni ceni, ako hočete

POTOVATI V KRAJ po najkrajši črti, ugodno in zadovoljno, obrnite se na

EMIL KISS, bankirja,
133 Second Ave., New York, N. Y.

Prodajem **direktne šifkarte** iz domovine do vsakega mesta v Ameriki. — Izdelujem vse spise javnega notarja za dopremanje družin. — **Potnikom v stari kraj** nabavljam potne liste (pose) tukaj, računajoč jim **edino** konzularno pristojbino.